https://doi.org/10.57583/MF.2026.28.10090

אנטי-עיתונות: ערוץ 14 כמקרה מבחן למודל חדש

איילה פנייבסקי, שוקי טאוסיג וחן אגרי*

תקציר

העלייה במתקפות נגד חופש העיתונות ברחבי העולם והשימוש המניפולטיבי שעושים פוליטיקאים פופוליסטיים בכלי תקשורת מגויסים במטרה לפגוע בסביבת המידע הנחוצה לכל חברה ששואפת להיות דמוקרטית, מחייבים חוקרות וחוקרי תקשורת לפתח כלים להבחנה בין עיתונות - החוסה תחת הגנות חופש העיתונות - ובין ניסיונות מניפולטיביים להשתמש בחזות עיתונאית לשם הפצת שקרים, שנאה ותעמולה (Panievsky, 2025, 2026). במאמר זה מוצג ניסיון ראשון ליישם את הקונספט התיאורטי של "אנטי־עיתונות" באמצעות ניתוח תוכן של מדגם משידורי ערוץ 14. בניתוח מיושמים ארבעה קריטריונים מרכזיים לאפיון כלי תקשורת אנטי־עיתונאיים, החותרים תחת התפקידים המיוחסים לעיתונות בדמוקרטיה: (1) יחס לשקרים בני־הפרכה ותיאוריות קונספירציה; (2) הפצת שנאה, גזענות והסתה לאלימות; (3) יחס לעיתונאים וכלי תקשורת עיתונאיים; (4) הדהוד נטול ביקורת של תעמולה ממשלתית. מניתוח התוכן של מדגם משידורי ערוץ 14 במהלך שנת 2024 עולים הממצאים הבאים: ראשית, כל אחד מהקריטריונים לזיהוי אנטי־עיתונות הופיע ביותר מעשירית הפריטים במדגם. שנית, הקריטריון הדומיננטי ביותר, "הדהוד תעמולה ממשלתית", הופיע בלמעלה מ־40% מהפריטים במדגם. אחריו, הקריטריון השכיח ביותר היה "שקרים בני־הפרכה", שהופיע ב־34% מהתכנים. שלישית, תיאוריות קונספירציה בלתי מבוססות הופיעו בלמעלה מעשירית הפריטים במדגם, ובראשן תיאוריית הקשר שלפיה טבח שבעה באוקטובר הוא תוצאה של "בגידה מבפנים". לבסוף, כפי שמאמר זה מדגים, המודל לזיהוי אנטי־עיתונות רלוונטי ואפקטיבי למקרה הישראלי. יהיה צורך בקידוד מבוסס תרבות כדי לשכלל את המודל ולהתאימו ליישום במדינות אחרות, אך הקריטריונים הבסיסיים, הנובעים מתפיסה נורמטיבית ביחס לתפקיד העיתונות בחברה דמוקרטית,

* ד"ר איילה פנייבסקי, חוקרת תקשורת פוליטית, אוניברסיטת סיטי בלונדון (Ayala.Panievsky@City.ac.uk)
שוקי טאוסיג, עיתונאי, העין השביעית (shukitausig@gmail.com)
חן אגרי, עיתונאית, העין השביעית (Chenegri@gmail.com)

נותרים בעינם. להבחנה זו משמעויות משפטיות, רגולטוריות ופוליטיות בנוגע לעתיד העיתונות וליכולת להגן עליה.

Anti-Media Media: Channel 14 as a Case Study for a New Model

Ayala Panievsky, Shuki Tausig, Chen Egri

Abstract

The rise in attacks on press freedom worldwide, combined with the populist weaponization of partisan media to undermine our information environment, require that we develop tools for distinguishing journalism – which enjoys press freedom protections – from manipulative attempts to exploit the façade of journalism to spread falsehoods, hatred, and government propaganda (Panievsky, 2025, 2026). This article presents a first attempt to operationalize the theoretical concept "anti-media media", by analyzing a sample of broadcasts from Israel's Channel 14 during 2024. We apply four central criteria for identifying anti-media media that undermine the democratic functions attributed to journalism: (1) approach to false claims and conspiracy theories; (2) the dissemination of hatred, racism, and incitement to violence; (3) approach to journalists and newsrooms; and (4) the uncritical amplification of government propaganda. We find that, first, each of the four criteria appeared in at least one-tenth of the items. Second, the most prevalent criterion – the uncritical amplification of government propaganda – appeared in more than 40% of the items. The second most common criterion was verifiably false claims, which appeared in 34% of the sample. Unfounded conspiracy theories appeared in over one-tenth of the items, most notably the theory claiming that the October 7 massacre was the result of "treason from within". Finally, this article demonstrates that the proposed model for identifying anti-media media is both relevant and effective in the Israeli case. Although local coding will be necessary to apply, refine, and adapt the model for use in other countries, the

underlying criteria (derived from a normative conception of journalism's role in a democratic society) remain. The distinction between journalism and anti-media media carries important legal, regulatory, and political implications for the future of news and the ability to protect it.

הקדמה

לאורך המאה ה־20 חוקרי תקשורת ומדעני מדינה כתבו רבות על התפקיד המרכזי שממלאת התקשורת בכינון חברה דמוקרטית ועיצובה. תקשורת ההמונים נחשבה לכלי חשוב בשמירה על הדמוקרטיה הליברלית וקידומה, דרך מספר תפקידים מרכזיים - ממסירת מידע חיוני לציבור ועד פיקוח על השלטון ובעלי הכוח (Curran, 2011; Gans, 1998; Overholser & Jamieson, 2005). אולם, בעשורים הראשונים של המאה ה־21 עלתה קרנם של כלי תקשורת שיחסם לדמוקרטיה מורכב יותר, אם לא מנוגד בתכלית. בשונה מכלי תקשורת שבהם עיתונאים מקצועיים יותר ופחות שואפים לברר את האמת תוך הצלבת מקורות וביצוע תחקירים עיתונאיים, לשרת את הציבור באמצעות חשיפת עוולות וביקורת על מוקדי הכוח, ולפעול בעצמאות ובחופשיות במטרה לסקר מהימנה את המציאות המשתנה, כמיטב יכולתם ובהתאם למגבלות חיצוניות - כלי תקשורת חדשים, שהופכים יותר ויותר דומיננטיים, מנהלים מערכת יחסים שונה לחלוטין עם הנורמות העיתונאיות הבסיסיות הללו.

מאמר זה נסמך על המושג "אנטי־עיתונות" (Panievsky, 2025, 2026) לשם פיתוח מודל לזיהוי והערכה של כלי תקשורת אנטי־עיתונאיים, המנצלים מראית עין חדשותית וחזות עיתונאית - מגישים בחליפות, אולפן עם שולחן עגול, מבזקים בתחתית המסך וכיוצא באלה - לטובת הפצה שיטתית ומודעת של שקרים ותיאוריות קונספירציה, קידום צנזורה והשתקה של עיתונאים ביקורתיים ומתנגדי שלטון, והעלמת סיפורים שאינם נוחים לנאמני המערכת. בפועל, כלי תקשורת מסוג זה משמשים זרועות תעמולה של פוליטיקאי, מפלגה או מחנה פוליטי, כאשר הם מסתתרים מאחורי מראית עין של עבודה עיתונאית ונהנים מההגנות שנועדו להבטיח עיתונות חופשית משליטה פוליטית או מסחרית ומהיוקרה והאמינות המיוחסים לכלי תקשורת עיתונאיים (Panievsky, 2026, pp. 717-718).

המונח "אנטי־עיתונות" נטבע כאן כתרגום ל־anti-media media (Panievsky, 2025, 2026). לכאורה יש לתרגם אותו "אנטי־תקשורת" ולא "אנטי־עיתונות". אך המושג anti-media media הוא נגזרת של תופעה שנחקרה לאורך שנים המכונה anti-media populism (Bhat & Chadha, 2020; Panievsky, 2021; Soriano & Gaw, 2022) - מושג

המתאר פוליטיקאים, מפלגות ותנועות פופוליסטיות שמקדישים חלק ניכר מסדר היום הפוליטי שלהם למתקפות על עיתונאים ומערכות חדשות, גם אם הם עושים שימוש ברטוריקה של התנגדות ל"תקשורת". כיוון שאין בנמצא גוף מחקר בעברית שעוסק ב"פופוליזם אנטי־תקשורתי", המושג "אנטי־עיתונות" מוצלח ומדויק יותר.

ההבחנה בין כלי תקשורת עיתונאיים ואנטי־עיתונאיים מתבססת על ארבעה מישורים: עובדתיות (facticity), נאמנות (loyalty), פלורליזם (pluralism) וסולידריות (solidarity) (Panievsky, 2026). (1) מישור העובדתיות, כלומר, יחס לעובדות, נובע מהתפקיד המיידע שממלאת העיתונות בדמוקרטיה. מה גישתו של כלי התקשורת הנבחן לעובדות בנות־הוכחה ולטענות בלתי מבוססות? האם מתפרסמים תיקונים כאשר מתגלות שגיאות בפרסום? מה היחס לתיאוריות קונספירציה? (2) מישור הנאמנות נובע מתפקידה של העיתונות כ"כלב השמירה של הדמוקרטיה". מי מושא הנאמנות של כלי התקשורת הנבחן? האם הוא מחויב למפלגה מסוימת, לפוליטיקאי, לתנועה, לרעיון, למדיניות, לציבור כלשהו, לבעלים? ומה מניע את הנאמנות הזו - הזדהות אידיאולוגית, שיקולים מסחריים, נאמנות לאינטרס הציבורי או שחיתות? (3) מישור הפלורליזם נובע מתפקידה של התקשורת כ"שוק הרעיונות". האם ניתן מקום לדעות מגוונות בכלי התקשורת הנבחן? ובפרט - האם יש מקום לדעות המנוגדות למקור הנאמנות של כלי התקשורת (פוליטיקאי, מפלגה או רעיון)? (4) מישור הסולידריות נובע מתפקידה של התקשורת ביצירת לכידות חברתית ובניית קהילה מדומיינת. מה היחס של כלי התקשורת הנבחן לשיח שנאה והסתה? כיצד מסוקרות גזענות ואלימות? האם ניתן ייצוג לקהילות מגוונות בחברה?

מאמר זה מציג ניסיון ראשון ליישם את הקונספט התיאורטי של אנטי־עיתונות. כדי לבחון את מידת השימושיות שלו נתייחס למקרה המבחן האמפירי של ערוץ 14. נְפַתח כאן ארבעה קריטריונים מרכזיים לאפיון כלי תקשורת אנטי־עיתונאיים, החותרים תחת התפקידים המיוחסים לעיתונות במחקר. הקריטריון הראשון נובע מהמישור העובדתי: יחס לשקרים בני־הפרכה ותיאוריות קונספירציה, לפני הפרסום ואחריו. הקריטריון השני נובע ממישור הסולידריות: הפצת שנאה, גזענות והסתה לאלימות. הקריטריון השלישי נובע ממישור הפלורליזם: יחס לעיתונאים וכלי תקשורת עיתונאיים. הקריטריון הרביעי נובע ממישור הנאמנות: הדהוד נטול ביקורת של תעמולה ממשלתית.

זהו מודל מקורי המתבסס על הקונספט התיאורטי של אנטי־עיתונות (Panievsky, 2026), ונועד לפתח דרכים ליישם אותו במחקר ובניתוח תוכן של כלי תקשורת קיימים. הוא נועד למלא פער בחקר התקשורת, המתקשה להתמודד עם צמיחתה של עיתונות מסוג חדש - כזו שאינה נמנית על הטיפוסים השונים של עיתונות אובייקטיבית אך גם

אינה עיתונות מפלגתית עם סדר יום אידיאולוגי מובהק, אלא פועלת לפי סט ערכים שונה בתכלית, תפיסה אפיסטמית נפרדת, ואתוס שאיננו אתוס עיתונאי. מדובר באתגר גדול, ומאמר בודד לא יוכל לענות על כל השאלות ולפתור את כל הדילמות הכרוכות בו; אנו מקווים שהתרומה המקורית שנציג כאן תסייע לחוקרות וחוקרים נוספים להעמיק את ההבנה בנוגע לתופעה הבולטת הזו.

המאמר יתמקד בערוץ 14 כמקרה מבחן, וינתח את התוכן המשודר בו בהתאם לקריטריונים שנגזרו מהספרות המחקרית הענפה על תפקידיה החברתיים של עיתונות, ובפרט ממחקרים חדשים על אנטי־עיתונות. הערוץ, שהוקם בשנת 2014 בשם "ערוץ המורשת היהודית" (ערוץ 20), הואשם בכך שהפך עם השנים לזרוע תעמולה מובהקת של ממשלות נתניהו, כשהוא משתמש בכלים של הסתה, מניפולציות וחדשות כזב. על רקע אישומיו הפליליים של נתניהו, מערכות הבחירות התכופות, ההפיכה המשטרית ומלחמת שבעה באוקטובר, עיתונאים וחוקרים הזהירו כי הערוץ משדר בעקביות דברי הסתה נגד פעילי אופוזיציה, משפחות חטופים, פלסטינים, עיתונאים, כלי תקשורת וצמרת מערכת הביטחון, המשפט והשירות הציבורי, מעודד בגאון פשעי מלחמה ומפיץ תיאוריות קונספירציה כגון "בוגדים מבפנים", "תפירת התיקים" ו"הדיפ סטייט" (אגרי, 2024א; פרסיקו, 2023, 2025א). במקביל, ממשלות נתניהו תגמלו את ערוץ 14 (עוד כשנקרא "ערוץ 20") בכך שפטרו אותו מרוב חובות הרגולציה המוטלות על כלי תקשורת מתחרים, ולמעשה יצרו עבורו מערכת אסדרה נפרדת המעניקה לו הטבות בשווי מצטבר של עשרות מיליוני שקלים, כאשר אפילו מצב החירום מנוצל כתירוץ להעניק לו הטבות נוספות (ב"ז, 2022, 2024; טאוסיג, 2023). באמצעות הסתמכות על הספרות העוסקת בתפקידה החברתי של העיתונות, לצד בחינה שיטתית ראשונה מסוגה של התוכניות המובילות בלוח השידורים של ערוץ 14 בשנת 2024, מאמר זה משתמש במקרה הישראלי כדי לבסס את המושג החיוני "אנטי־עיתונות", להכיר באיום שהיא מציבה בפני החברה - במיוחד בזמן מלחמה או משבר - ולהציע סדר יום למחקר ומדיניות עתידיים.

רקע תיאורטי: עיתונות ושקרים אחרים

עיתונות מפלגתית במחקר

בעשור האחרון פורחים המחקר האקדמי והדיון הציבורי סביב שאלת העיתונות המפלגתית וההטיות בתקשורת. לנוכח התחזקותם של ערוצים מזוהים פוליטית, במיוחד בארצות הברית, חוקרים רבים ביקשו לתעד ולנתח את מאפייניה של ההטיה האידיאולוגית בתוכן התקשורתי ואת השפעותיה על צופות וצופים, על השיח הציבורי

ועל דפוסי הצבעה (Bauer et al., 2022; Levendusky, 2013a; Morris & Morris, 2022). היו אף מי שטענו כי "התקשורת המפלגתית הפכה למרכיב המכריע של סביבת התקשורת הפוליטית בארצות הברית" (Druckman et al., 2019, p. 291; כל התרגומים שלנו - א"פ, ש"ט, ח"א).

גוף המחקר העשיר העוסק בתקשורת מפלגתית (partisan media או hyperpartisan media), התמקד בעשרים השנים האחרונות במספר סוגיות מרכזיות. ראשית, חוקרים רבים בחנו את הקשר בין תקשורת מוטה ובין הפצת דיסאינפורמציה ומיסאינפורמציה (Garrett et al., 2016; Simonov et al., 2022; Weeks et al., 2021), בפרט בעקבות מגפת הקורונה ושלל תיאוריות הקונספירציה שליוו אותה (Ash et al., 2024; Wu & Shen, 2022). שנית, חוקרים רבים, בארצות הברית ומחוצה לה, בדקו את הקשר בין תקשורת מוטה לעלייה בקיטוב הפוליטי והרגשי (Iyengar et al., 2019; Levendusky, 2013b; Martin & Yurukoglu, 2017; Stroud & Curry, 2015). שלישית, חוקרות וחוקרים שאלו מה הקשר בין צריכת תקשורת מוטה ובין מודעות פוליטית, השתתפות בחיים הציבוריים ודפוסי הצבעה (Broockman & Kalla, 2022; Casas et al., 2022; DellaVigna & Kaplan, 2007; Dilliplane, 2011; Suk et al., 2022; van Kempen, 2007). לצד זאת נחקר הקשר בין צריכת תקשורת מוטה ובין פגיעה באמון בתקשורת המרכזית (Guess et al., 2021; Ladd, 2011), יצירת תיבות תהודה ובועות מידע (Bell et al., 2022; Jamieson & Cappella, 2008), ועיצוב סדר היום של מקבלי החלטות וגופי תקשורת אחרים (Arceneaux et al., 2016; Nygaard, 2021; Stevens & Allen, 2017).

במילים אחרות, רבות מהסוגיות המרכזיות והמטרידות בחקר התקשורת ומדעי המדינה כיום נקשרות לשאלת התקשורת המפלגתית וההטיה בתקשורת. זרם מחקרי נוסף התמקד בהיסטוריה ובתולדות העיתונות המפלגתית, בעיקר בארצות הברית (Campbell, 2019; Kuypers, 2013; Ladd, 2011; Sheppard, 2007), על אף שעיתונות מפלגתית התקיימה במדינות רבות לאורך השנים (Artz, 2026; Deacon & Wring, 2002; Labarre, 2024). גם בישראל נכתבה היסטוריה עשירה של העיתונות המפלגתית, בעיקר בשנותיה הראשונות של המדינה (Meyers, 2005; Neiger, 2023; Soffer, 2014), לפני שאומצו נורמות מקצועיות בהשראת האתוס העיתונאי שצמח בארצות הברית במאה ה־20 (Markowitz-Elfassi et al., 2018; Peri, 2004; Tsfati & Meyers, 2012).

אך על אף שפע המחקרים בתחום, המושג "תקשורת מוטה", או partisan media, נותר מעורפל. רוב החוקרים בתחום נמנעו מלספק לו הגדרה ברורה, או להבחין בינו ובין מושגים חופפים כמו advocacy media, political parallelism או congruent

media. חוקרים שהגדירו את המושג "עיתונות מוטה" כללו בהגדרה זו כל כלי תקשורת החורג מאתוס האובייקטיביות של העיתונות המודרנית כפי שהתעצב בארצות הברית בראשית המאה ה־20 (Hackett & Zhao, 1998; Maras, 2012; Schudson, 1981). ג'יימסון וקאפלה, למשל, התייחסו לתקשורת מוטה ככזו שמתמקדת בדעות במקום בדיווחים אובייקטיביים ו"עקבית מבחינה אידיאולוגית" (Jamieson & Cappella, 2008, p. 4). דרוקמן ועמיתיו תיארו תקשורת מוטה ככזו ש"נמנעת מאובייקטיביות לטובת נקודת מבט מסוימת" (Druckman et al., 2019, p. 99). ארסנו וג'ונסון השתמשו במונח "חדשות בעלות נטייה אידיאולוגית" (Arceneaux et al., 2013, p. 227), ולבנדסקי סיכם כי "במילים פשוטות, תקשורת מפלגתית היא תקשורת בעלת דעות: תקשורת שלא רק מדווחת על החדשות אלא גם מציעה נקודת מבט ברורה עליהן" (Levendusky, 2013b, p. 2). שולצינר וסטוקלין הגדירו הטיה פוליטית כ"הצגת תוצרי תקשורת בדרך שמעדיפה, מבקרת, מדגישה או מקטינה סיפור חדשותי בהתאם לאינטרסים פוליטיים ואידיאולוגיות" (Shultziner & Stukalin, 2021, p. 373).

אולם לצד גוף המחקר המתפתח הזה עלתה תופעה החורגת מגבולות ההטיה בסיקור. אף שכלי תקשורת יכולים להפגין הטיה אידיאולוגית מסוגים שונים בנושאים מסוימים, תוך שמירה על כללי האתיקה ועל מקצועיות עיתונאית, בשנים האחרונות אנו עדים לתופעה גוברת של כלי תקשורת אשר חוצים את הקווים מעיתונות מפלגתית, מוטה או מזוהה אידיאולוגית אל מה שיכונה כאן "אנטי־עיתונות" (Panievsky, 2025, 2026). בהמשך המאמר נישען על תיאוריות העוסקות בתפקיד העיתונות בדמוקרטיה לשם פיתוח מודל חדש להבחנה בין עיתונות לאנטי־עיתונות. נמחיש את שימושיותו של המודל התיאורטי הזה באמצעות ניתוח תוכן ביחס למקרה מבחן ישראלי - ערוץ 14.

תפקידי העיתונות בחברות דמוקרטיות במאה ה־21

חוקרי תקשורת, מדעני מדינה ופילוסופים פוליטיים יצרו גוף מחקר ענף העוסק בקשר בין מוסד העיתונות לחברה דמוקרטית. בספרם האחרון, ג'יימס קוראן וג'ואנה רדן מסכמים את התפקידים המרכזיים המיוחסים לתקשורת בתיאוריה הדמוקרטית־ליברלית: (1) תפקיד אינפורמטיבי: ליידע את הציבור לגבי ענייני דיומא, כך שיוכלו להשתתף בחיים הפוליטיים ולהצביע למועמדים המועדפים עליהם; (2) תפקיד מפקח: לשמש חלק ממערכת של איזונים ובלמים אל מול בעלי הכוח בחברה, ובראשם השלטון; (3) תפקיד חברתי: ליצור קהילה מדומיינת משותפת, לאכוף חוקים ונורמות, לגבש זהות משותפת וליצור תחושת קרבה בין אנשים שמעולם לא נפגשו; (4) תפקיד הפורום הציבורי: במה או פלטפורמה לניהול ויכוח ציבורי ותחרות על רעיונות לגבי שלל עניינים שעל

סדר היום (Curran & Redden, 2025). תפקידים אלה נידונו בעבודותיהם של חוקרי תקשורת רבים לאורך השנים (Anderson, 2007; Bennett & Serrin, 2005; Carey, 1989; Carpentier & Wimmer, 2024; Curran, 2011; Rosen, 1999; Schudson, 2008, 2018; Strömbäck, 2005). אלו תפקידיה הנורמטיביים, האידיאליים, של תקשורת המונים בחברה דמוקרטית; היישום שלהם, כמובן, איננו אופטימלי, והביקורת על תפקודם של עיתונאים וכלי תקשורת בחברות דמוקרטיות היא ותיקה, דינמית ומגוונת (Goldstein, 2007; McChesney, 2004). עם זאת, כדי להעריך את תפקודם של כלי תקשורת בחברה ולמדוד סוגים שונים של תוכן תקשורתי באופן שיטתי וקוהרנטי, יש לגבש קריטריונים ברורים ומדידים.

נקודת המוצא של מחקר זה היא שעל אף הפגמים הרבים במימוש תפקידיה הנורמטיביים של העיתונות בדמוקרטיה, עיתונות עודנה אלמנט מרכזי - ואף הכרחי - בחברות ששואפות לקיים דמוקרטיה במאה ב־21. זו עמדה שמתבססת על המסורת הנורמטיבית של אחריות חברתית, אשר מדגישה את תפקידיה המיידעים, המפקחים והמאפשרים של התקשורת (Christians et al., 2010; Wyatt, 2007). זו אינה גישה חריגה בחקר התקשורת, אך היא גם איננה מובנת מאליה: הכתיבה על עיתונות ודמוקרטיה התמזגה לאורך העשורים האחרונים (Anderson, 2007; Starr, 2008), ועברה מגישה פוזיטיביסטית ביחס ליכולת לשקף את המציאות (Habermas, 1991; McNair, 2012), דרך גישה צינית וספקנית בנוגע ליכולתה של התקשורת לשרת את הדמוקרטיה (Baker, 2001; Usher, 2021; Zelizer, 2013), ועד ניסיונות להראות כיצד העיתונות יכולה לשרת חברות דמוקרטיות, על אף הפגמים, הטעויות והכשלים שבדרך (Pickard, 2019; Schudson, 2018; Zelizer et al., 2022).

רוב הכתיבה והמחקר שעסקו בתפקידיה של התקשורת בדמוקרטיה נוצרו במהלך המאה ה־20, כאשר סביבת המידע נראתה אחרת - לפני עליית הטלפונים החכמים, הרשתות החברתיות, האלגוריתמים המנתבים את סביבת המידע ופיתוחי הבינה המלאכותית למיניהם. כיום, כל כתיבה על דמוקרטיה ומידע נדרשת להתייחס לשינוי הדרמטי שהתחולל בעולם העיתונות בעקבות העלייה בשימוש ברשתות חברתיות לשם מילוי צרכים שאותם מילאה בעבר תקשורת ההמונים.

לאור השינויים הדרמטיים בסביבת המידע, ובפרט עליית הרשתות החברתיות כאפיק לצריכת תוכן (חדשותי ואחר), תפקידיה המרכזיים של העיתונות בדמוקרטיה על פי המודל הליברלי - כלומר, ליידע את הציבור, לפקח על בעלי הכוח וליצור קהילה מדומיינת משותפת - הפכו חיוניים ודחופים אף יותר. בעוד הרשתות החברתיות מבוססות האלגוריתמים מהוות תחליף חלקי סביר לתפקיד האחרון (פורום ציבורי

שבו ניתן לנהל ויכוח ציבורי ותחרות על רעיונות לגבי שלל עניינים שעל סדר היום), הן באופן מובהק מהוות תחליף גרוע מאוד לתפקידיה הראשונים של עיתונות בדמוקרטיה (לספק מידע אמין, לבקר את בעלי הכוח בחברה וליצור קהילה מדומיינת ברמה הלאומית). הן מקדמות תכנים שאינם מבוססים, ולא על סמך האיכות או האמינות של התוכן או הדוברים (Hameleers, 2020; Pickard, 2019; Tripodi et al., 2023; Tucker et al., 2018). הן בנויות כך שיביליטו תוכן פרובוקטיבי ושנוי במחלוקת, וגם שיח שנאה. כלומר, בכוחן לבנות קהילות סביב תחומי עניין מוגדרים, אך הן מפלגות ומקטבות ביניהן (Gerbaudo et al., 2023; Banaji & Bhat, 2022; Heltzel & Laurin, 2024; Lajevardi et al., 2022; Vasist et al., 2023). כמו כן, הרשתות החברתיות הגדולות הביאו לריכוז הון שלא היה כמותו בהיסטוריה האנושית, ולקרבה מסוכנת בין מספר זעום של מולטי־מיליארדרים, שהאלגוריתמים שהם מעצבים כראות עיניהם קובעים לאיזה מידע ולאילו דעות ייחשף הציבור, ובין מנהיגים עם נטיות אוטוריטריות במגוון מדינות בעולם (Akbari, 2025; Fuchs, 2018). אם כן, בעשור הנוכחי הרשתות החברתיות מעצבות מחדש את סביבת המידע, ובעוד הן מחליפות כלי תקשורת עיתונאיים בחיי היום־יום של המשתמשים, הרי רוחן, מדיניותן והשפעותיהן על החברה אינן תואמות לתפקידיה של עיתונות בדמוקרטיה, ואף מנוגדות להם בתכלית.

כדי למדוד את תפקידם של כלי תקשורת בקידום הדמוקרטיה או הסגתה, ובפרט את מילוי התפקידים המרכזיים של העיתונות כפי שסוכמו לעיל, פיתחנו את המודל לזיהוי אנטי־עיתונות. המטרה במודל זה איננה רק לסמן כלי תקשורת כעיתונאיים, אנטי־עיתונאיים, או על הרצף העיתונאי, אלא גם לתרום למאבקים בניסיונות להשתמש בכסות עיתונאית (Panievsky, 2025, 2026) לטובת קידום והפצה של שקרים ותיאוריות קונספירציה, תעמולה פוליטית, שיח שנאה, גזענות והסתה לאלימות; ואף לסייע לארגונים הפועלים למען חופש העיתונות, לבתי משפט ולמקבלי החלטות במערכת הפוליטית לזהות אילו כלי תקשורת עונים על הפרמטרים הללו באופן שמזכה אותם בהגנה על חופש הביטוי וחופש העיתונות ומעניק להם יוקרה ואמינות של כלי תקשורת עיתונאיים.

בין עיתונות לאנטי־עיתונות: קריטריונים להבחנה

המושג "אנטי־עיתונות" מתייחס לכלי תקשורת העושים שימוש בכסות עיתונאית לשם הפצת תכנים שאינם עיתונאיים, ואף מנוגדים לפרקטיקות המקצועיות ולתפקידיה של עיתונות בדמוקרטיה. "כסות עיתונאית" פירושו שלל המאפיינים הסגנוניים של תוכן חדשותי שמאמצים כלי תקשורת אנטי־עיתונאיים: עיצוב הפריים, עיצוב הסאונד, הלבוש, האינטונציה, פלטת הצבעים, עיצוב הכותרות, הפונטים ועוד. מדובר בכל אותם

"סיגנלים" (cues) אשר חוקרים רואים בהם כלים סגנוניים המסייעים לקהל להעריך את מידת האמינות של הטקסט (Rashkin et al., 2017; Panievsky, 2026). אלמנטים סגנוניים עשויים לסייע בהערכת מידת אמינותו של טקסט, וכך בתהליך בדיקת העובדות; יוזמות רבות של אוריינות תקשורת עושות שימוש במאפיינים סגנוניים מסוג זה. שחקנים מסחריים גילו כבר לפני עשרות שנים את כוחם של אותם אלמנטים סגנוניים ועושים בהם שימוש תדיר, לדוגמה בתחום הפרסום הסמוי (תוכן שיווקי) שתפס אחיזה בעיתונות המסחרית. בהמשך גם שחקנים פוליטיים שונים אימצו דרך פעולה זו. על כן, במיוחד בסביבת המידע הנוכחית, יש מקום להידרש לשאלת גבולות המקצוע ולבסס קריטריונים להבחנה בין כלי תקשורת עיתונאיים לאחרים.

המודל שנציע כאן מבוסס על תפקידיה המרכזיים של העיתונות בחברות דמוקרטיות בסביבת המידע הנוכחית. כל אחד מהקריטריונים נובע מאחד מתפקידיה החיוניים של העיתונות, שבגינם יש להגן על חופש העיתונות בחקיקה ובנורמות:

(1) יחס לשקרים בני־הפרכה ותיאוריות קונספירציה (מנוגד לתפקידה של העיתונות ליידע את הציבור כך שיוכל להשתתף בחיים הפוליטיים; קשור למישור העובדתיות).

(2) הפצת שנאה, גזענות והסתה לאלימות (מנוגד לתפקידה החברתי של העיתונות בעיצוב קהילה מדומיינת וזהות משותפת, וכן לעקרון ה־do no harm; קשור למישור הסולידריות).

(3) יחס לעיתונאים וכלי תקשורת ביקורתיים ועצמאיים (מנוגד לתפקיד העיתונות כפורום ציבורי לניהול ויכוח ותחרות על רעיונות לגבי שלל עניינים שעל סדר היום; קשור למישור הפלורליזם).

(4) הדהוד תעמולה ממשלתית (מנוגד לתפקיד העיתונות לבקר ולפקח על בעלי הכוח בחברה, ובראשם השלטון; קשור למישור הנאמנות).

בחלק הבא נפרט מה תפקידו של כל אחד מהקריטריונים הללו בבואנו להבחין בין כלי תקשורת עיתונאיים לאנטי־עיתונאיים.

(ג) יחס לשקרים בני־הפרכה ותיאוריות קונספירציה

הקריטריון הראשון במודל שנציע כאן נועד ללכוד את התפקיד האינפורמטיבי של התקשורת (Aalberg & Curran, 2011). עד כמה כלי התקשורת הנבחן מיידע את הציבור באופן אמין לגבי החיים הציבוריים? אין זה קריטריון פשוט ליישום, אך הוא קריטי. איך נקבע מה מדויק עובדתית? למי ניתנת הסמכות לקבוע את רמת הדיוק והאמינות של התקשורת? וכיצד ליצור מדד יעיל בשלל פלטפורמות והקשרים? בשנים

האחרונות, עם התפתחות הטכנולוגיה ולנוכח קלות ההקמה של אתרי חדשות, צמחו תופעות חדשות של התחזות עיתונאית - אימוץ פסאדה עיתונאית לטובת הפצת תכנים אנטי־דמוקרטיים כמו שקרים, הסתה ותעמולה (Panievsky, 2025, 2026). אנו מתבססים כאן על ההבחנה בין אתרי חדשות מוטים לאתרי חדשות בלתי אמינים: "אתרים בלתי אמינים שונים בכך שהם מציעים תוכן שאיננו מדויק עובדתית, ולעיתים קרובות מעוצבים כך שהם מטעים בכוונה את הקהל שלהם" (Guess et al., 2021).

כאשר חברות הטכנולוגיה הגדולות ניסו להתמודד עם ביקורת ציבורית בגין הפצת שקרים ותיאוריות קונספירציה בפלטפורמות שלהן, הן פנו לבודקי עובדות מקצועיים ברחבי העולם (Andersen & Søe, 2020; Bachmann & Valenzuela, 2023; Booth, 2025). אך בשנים האחרונות, אפילו ארגונים שנועדו לכאורה להצליב מידע ולברר עובדות הוקמו בידי שחקנים פוליטיים במדינות שונות במטרה להכשיר תעמולה (Jackson, 2017; Lee, 2019). להערכתנו, הקושי המתודולוגי הזה הוא אחד המניעים לאינפלציה במחקרים רלטיביים, אשר מעדיפים לבחון את ההטיה בתקשורת באופן יחסי - כלומר, על הטווח שבין ימין לשמאל - ולא באופן אמפירי, כלומר ביחס למציאות. עם זאת, גם כאשר מדד יחסי שכזה מיושם באופן אופטימלי, הוא איננו מועיל בזיהוי שקרים או תיאוריות קונספירציה, או בבחינת הקשר בין התיעוד בתקשורת למציאות בשטח. על אף הקושי, נציע כאן מסלול להחזרת היחס לעובדות למרכז הבמה.

בשנים האחרונות נערכו ניסיונות שונים למפות את הטיב וההיקף של השקרים המופצים בכלי תקשורת. כך, למשל, במהלך מגפת הקורונה ניתחו סטנדר ועמיתיה (Staender et al., 2024) למעלה מ־1,600 פוסטים שפורסמו בעמודי הפייסבוק של 25 ארגוני תקשורת אלטרנטיביים בחמש מדינות מערביות (צרפת, גרמניה, שווייץ, בריטניה וארצות הברית). על בסיס הניתוח הזה בנו החוקרים ספר קידוד ממוקד דיסאינפורמציה, שהבחין בין ארבעה סוגים של דיווח שקרי: הטיה מתונה, הטיה כבדה, מיסאינפורמציה אידיאולוגית ומיסאינפורמציה קיצונית. במקרים שנבחנו במסגרת אותו מחקר, ההטיה המתונה וההטיה הכבדה היו השכיחות ביותר, ואילו מיסאינפורמציה אידיאולוגית ומיסאינפורמציה קיצונית היו נדירות יחסית. בהמשך נבדוק אם זה המצב גם במקרה הישראלי.

חשוב לציין כי בכל מדד לבחינת יחסו של כלי תקשורת כלשהו לעובדות, שקרים בני־הפרכה ותיאוריות קונספירציה, יש להתבסס על היכרות קרובה עם ההקשר הנחקר. כפי שנדגים בהמשך, במקרה של ערוץ 14 ספר הקידוד שלנו נבנה על סמך היכרות מעמיקה ורבת שנים עם התכנים המשודרים בערוץ ותיאוריות הקונספירציה המופצות בו (אגרי, 2024א; פרסיקו, 2023). הזיקה בין ערוץ 14 לתיאוריות קשר בלתי מבוססות

כבר עוגנה בעבר: חוקרי הפסיכולוגיה הפוליטית נמרוד ניר, נמרוד זלדין ואסא שפירא סקרו לאחר שבעה באוקטובר 2023 מדגם מייצג של האוכלוסייה היהודית הבוגרת בישראל (במקביל לעריכת מחקר נפרד בקרב החברה הערבית), ומצאו כי תיאוריית הקונספירציה לגבי "הבגידה מבפנים" - שלפיה גורמים ב"מדינת הצללים" בישראל היו מעורבים במתקפת חמאס על יישובי עוטף עזה - הולכת ומתפשטת בחברה הישראלית. כמו כן, הם גילו הלימה בין הצפייה בערוץ 14 ובין אמונה בתיאוריית קונספירציה זו, גם כאשר שולטים במשתנים כמו גיל, מגדר ועמדה פוליטית (פרסיקו, 2023).

עם זאת, על אף הניואנסים המקומיים, הקריטריון העקרוני שאותו אנו מפתחים כאן - היחס לעובדות בנות־הפרכה - חוצה גבולות ותרבויות ועשוי להיות שימושי גם בשפות, מדינות ותרבויות עיתונאיות אחרות. גם אם האתוס העיתונאי והנורמות המקצועיות משתנים ממדינה למדינה, החתירה לייצוג המציאות נוטה להיות גורפת (Mellado, 2020; Waisbord, 2013). ניתוח תוכן מהסוג שנדגים בהמשך ביחס לערוץ 14 הוא הדרך לבחון את היחס של כלי תקשורת לעובדות בנות־הפרכה ולתיאוריות קונספירציה.

(2) הפצת שנאה, גזענות והסתה לאלימות

הקריטריון השני להבחנה בין עיתונות לאנטי־עיתונות הוא היחס של כלי התקשורת להפצת שנאה, גזענות והסתה לאלימות. קריטריון זה מתייחס לתפקידה החברתי של התקשורת בגיבוש קהילה מדומיינת, אכיפת חוקים ונורמות חברתיות, בניית זהות משותפת ויצירת תחושת קרבה בין מי שמעולם לא נפגשו (Anderson, 2008). על אף שלתפקיד זה ניתן משקל נמוך יחסית לתפקידים חברתיים אחרים של העיתונות - כמו יידוע הציבור בענייני היום ופיקוח על בעלי הכוח - חוקרים מסכימים שזהו תפקיד מרכזי של תקשורת ההמונים. עבור מי שמטילים ספק בחשיבות תפקידה של העיתונות בעיצוב וגיבוש "מדורת השבט" או זהות קולקטיבית, הסוציולוג כריס אנדרסון קבע עקרון־על עיתונאי נוסף הרלוונטי לכלי תקשורת המפיצים שנאה, גזענות או הסתה: do no harm (Anderson, 2021). אנדרסון, בכתיבתו על "עיתונות של פחד" - מושג שטבעה הפילוסופית הפוליטית ג'ודית שקלאר - טוען כי עיתונאים צריכים לראות את צמצום האכזריות בעולם כתפקידם הראשוני, בהסתמך על עקרון מניעת הפגיעה. בהיבט החוקי והאתי, כלי תקשורת במדינות שונות מחויבים מבחינה משפטית להימנע מלהפיץ שנאה, גזענות או הסתה נגד אדם או קבוצה, וניתן להפעיל סנקציות משפטיות כלפי עיתונאים וכלי תקשורת העושים זאת. בישראל, למשל, חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה־1965, קובע בין השאר כי אין "לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו"; וחוק העונשין, תשל"ז־1977, כולל "איסור פרסום הסתה לגזענות", ואחת היא אם הפרסום "הביא לגזענות או לא, ואם היה בו

אמת או לא". גם בתקנון האתיקה המקצועית של העיתונות, שאושר במליאת מועצת העיתונות והתקשורת (2020), נכתב מפורשות: "לא יפרסמו עיתונאים דבר שיש בו הסתה או עידוד לגזענות".

שימוש בתקשורת לצורכי הסתה הוא אלמנט מרכזי, ולעיתים עיקרי, בתנועות ומשטרים קיצוניים. כפי שמראים המקרים של השימוש שעשתה המפלגה הנאצית בגרמניה בשידורי רדיו להפצת שנאה ותעמולה לפני מלחמת העולם השנייה ובמהלכה, וכן "הרדיו החופשי של אלף הגבעות", ששימש להפצת תעמולה והסתה במהלך רצח העם ברואנדה בשנות ה־90 - ההשלכות של גיוס כלי תקשורת להפצת שנאה כלפי קבוצות שונות בחברה עלולות להיות הרסניות (Bromley, 2011). בשני המקרים ההיסטוריים האלה נרשמו תקדימים בולטים, כאשר עורכי עיתונים, מגישי חדשות ואפילו ציירי קריקטורות שהשתתפו בהפצה של תעמולת שנאה גזענית ובהסתה לאלימות, נשפטו ונענשו בידי בתי משפט בבריטניה וגרמניה ובערכאות בין־לאומיות בגין השתתפותם בעידוד והסתה לביצוע פשעי מלחמה. במקרה אחר, תחנת הרדיו הסרבית RTS (Radio Television of Serbia), ששימשה את סלובודן מילושביץ להפצת תעמולה ולרדיפת מתנגדי משטר במדינה בשנות ה־90, פרסמה בחודש מאי 2011 התנצלות רשמית על כך ששידוריה "פגעו ברגשות, ביושרה המוסרית ובכבוד של אזרחי סרביה, אינטלקטואלים הומניסטים, חברי מפלגות האופוזיציה, עיתונאים עם גישה ביקורתית, מיעוטים שונים בתוך סרביה, וכן מדינות ועמים שכנים" (Tanjug, 2011).

אולם זיהוי ומדידה של הפצת שנאה, גזענות והסתה לאלימות אינן משימות פשוטות. ראשית, ההגדרה החוקית של שיח שנאה, גזענות והסתה לאלימות איננה אוניברסלית, אלא משתנה ממדינה למדינה. בגרמניה, למשל, המחוקק העניק תשומת לב מיוחדת לשיח שנאה אנטישמי, לאור ההיסטוריה של השואה והשמדת היהודים במדינה (Glaun, 2021). במדינות אחרות, כמו ניו זילנד, החקיקה נגד שיח שנאה ופשעי שנאה אינה מתמקדת במושג האנטישמיות, אלא במושגים רלוונטיים יותר להיסטוריה המקומית, כמו גזענות או הומופוביה (Vergani et al., 2024). בחלק ממדינות אירופה היחס לקהילות נוודים מקבל מקום בולט בהגדרות הקבועות בחוק לשיח שנאה, ואילו בישראל אין זה נושא מרכזי (Vergani et al., 2024). המשמעויות והדגשים ביחס לשיח שנאה והסתה משתנים ממדינה למדינה ומשפה לשפה. לדוגמה, בקוריאה חלק ניכר משיח השנאה ברשת מבוסס על שייכות לקבוצות גיל, לאזורים מסוימים במדינה או לקהילות דתיות מסוימות (Ryu & Lee, 2025). משמעות הדבר היא שזיהוי שיח שנאה מצריך מנגנונים וחוקרים המעורים בהיסטוריה ובתרבות המקומיים, ואין אפשרות לקבוע עבורו קריטריונים אוניברסליים.

שנית, כפי שכותבת חוקרת האנטישמיות האוסטרית רות וודאק, רבים מהמסרים של הימין הפופוליסטי, המושתתים על פוליטיקה של פחד, מבוססים על "משרוקיות כלבים" - תכנים לא מפורשים, אלא משתמעים, שכדי לזהות אותם נדרשת היכרות מעמיקה עם ההקשר והתרבות המקומית (Wodak, 2015). שיח שנאה והסתה לאלימות אינם משתנה קבוע, אלא כרוכים בעבותות בתרבות ובהיסטוריה המקומית. מבלי להכיר את תולדות האנטישמיות, למשל, כולל הדעות הקדומות כלפי יהודים כקבוצה אתנית והתכונות שיוחסו להם - אשר שימשו להסתה והפצת שנאה נגדם לאורך מאות שנים - יהיה קשה לזהות רמזים והתייחסויות לאותן תמות בתכנים עכשוויים. כך גם לגבי קבוצות מיעוט אחרות, ממוסלמים בהודו ועד מהגרים אפגנים באיראן (Baider, 2023; Lindgren et al., 2024; Parvaresh, 2023; Wodak, 2015). כלומר, כל ניסיון לנתח ולנטר שיח שנאה בתקשורת באופן אמין, רציני ושיטתי יצריך היכרות מעמיקה עם התכנים, ההיסטוריה, התרבות המקומית, השפה והשימושים המתפתחים בה - הגלויים והמשתמעים.

שלישית, בניסיונות שנערכו בשנים האחרונות לאיתור שיח שנאה, גזענות והסתה בעזרת כלים מבוססי בינה מלאכותית התברר כי מדובר במשימה מורכבת מבחינות נוספות (Albladi et al., 2025; Fasching & Lelkes, 2025). למשל, מחקר שבו נסקרו למעלה ממיליון משפטים במטרה לזהות תוכן פוגעני גילה כי כל אחד ממודלי השפה הגדולים (LLMs) זיהה משפטים שונים כמכילים שיח שנאה. כלומר, משפטים זהים זכו לניתוח שונה כאשר נבחנו באמצעות גרוק, ChatGPT ואחרים. במילים אחרות, על אף התקווה שעוררו יכולותיהם המרשימות של מודלי שפה גדולים בניתוח גופי נתונים אדירים במהירות, בשלב זה אין אפשרות לעשות בהם שימוש לשם זיהוי שיח שנאה ללא התערבות או פיקוח אנושי.

(ג) יחס לעיתונאים וכלי תקשורת

קריטריון שלישי שמבחין בין כלי תקשורת עיתונאיים לאנטי־עיתונאיים נוגע ליחס כלפי עיתונאים וכלי תקשורת ביקורתיים ועצמאיים. בעשור האחרון, ביתר שאת, כלי תקשורת רבים עושים שימוש בחזות עיתונאית כדי לתקוף ולהכפיש, לעיתים קרובות ללא ביסוס עובדתי, עיתונאים וכלי תקשורת המבטאים ביקורת על השלטון או עצמאות מאחיזתו (Panievsky, 2025). חוקרים במזרח אירופה תיארו כלי תקשורת אלה כחלק מ"הספֵרה האי־ליברלית", ובהונג קונג כחלק מ"העיתונות האנטי־ליברלית" (George, 2023; Štětka & Mihelj, 2024). כלי תקשורת אלה משקיעים זמן שידור, משאבים ואנרגיות רבים בביקורת חריפה, המגיעה לכדי הכפשה ולעיתים אף הסתה, לא רק נגד ערכים ליברליים או נציגיהם במרחב הציבורי, אלא גם נגד עיתונאים וכלי תקשורת המבצעים את מלאכתם העיתונאית. בחלק מהמדינות הם נזקקים למשאבים

ציבוריים בדמות תדרי שידור או רישיונות. במדינות אחרות כלי תקשורת אלה - בעיקר אתרי אינטרנט וכלי תקשורת זולים להפקה אחרים - ממומנים בידי תורמים פרטיים, משקיעים או עסקנים פוליטיים. אך קריטריון זה אינו עוסק במבני הבעלות או באינטרסים המסחריים או הפוליטיים של כלי התקשורת, אלא רק בתוכן שהם מקדמים ובהשתתפותם בערעור האמון והתפיסות הציבוריות כלפי עיתונאים מסוימים, מערכות חדשות ו"התקשורת" כמושג כולל (Ladd & Podkul, 2020; Panievsky et al., 2025; Van Dalen, 2021; Yamamoto et al., 2022).

מרבית המחקר בנושא בעשור האחרון הושקע במאמצי האליטה הפוליטית, במיוחד בימין הפופוליסטי, לתקוף את התקשורת ולהלך עליה אימים. מנהיגים כמו דונלד טראמפ, בנימין נתניהו ונרנדרה מודי מופיעים רבות במחקרים על ניסיונותיהם לדחוק את התקשורת בארצותיהם ולעצב אותה מחדש (Adams, 2020; Boczkowski & Papacharissi, 2018; Carlson et al., 2022; Harrison & Pukallus, 2021; Lacatus & Meibauer, 2023; Panievsky, 2021; Rogenhofer & Panievsky, 2020). בה בעת הופנתה תשומת לב מוגבלת למאמצי התקשורת הפופוליסטית להשתתף באותו קמפיין נגד העיתונות, ולעיתים אף להוביל אותו. כלי תקשורת מסוג זה - חלקם מסונפים ישירות למפלגות הימין הפופוליסטי, חלקם נפרדים מהן לחלוטין וחלקם מקיימים עימן יחסי גומלין לא שקופים - צמחו במספר מדינות במקביל. בהודו, למשל, הקדישו חוקרים תשומת לב למתקפה על התקשורת באתר הימין תומך מודי OpIndia (Bhat & Chadha, 2020, 2022). כפי שכתב החוקר הסינגפורי צ'ריאן ג'ורג', כלי תקשורת אלה ראויים לתשומת לב מחקרית נרחבת בהרבה (George, 2023).

(4) הדהוד תעמולה ממשלתית

ההגדרות שהוצעו לאורך השנים למושג "תעמולה" רבות ומגוונות. העניין במושג זה פרח בארצות הברית במחצית המאה ה־20, דעך לקראת סופה, וזוכה בימים אלה לעניין מחודש, לעיתים תחת הכותרת "דיסאינפורמציה" או "פייק ניוז" (Sotirovic, 2019). אולם, מעולם לא נערכה באופן ברור, מוסכם וקונקרטי הבחנה בין עיתונות לתעמולה, לא בשדה העיתונאי ולא בשדה המחקרי. למעשה, ניסיונות להגביל את מקצוע העיתונות על פי מגוון קריטריונים נתפסו אצל חלק מחוקרי התקשורת כ"עבודת גבולות" - ניסיונות לדחוק מחוץ לשדה העיתונאי שחקנים חדשים שיאתגרו את המערכת, במטרה לשמר את המעמד והסמכות של עיתונאים מקצועיים (Carlson, 2016, 2018; Lewis, 2012; Nygaard, 2020; Revers, 2014). גם בתקשורת עצמה ישנה התנגדות מסורתית לקביעת קריטריונים מגדירים ומגבילים ל"עיתונות" ו"עיתונאי", מחשש שישמשו כלי להגבלת העיתונות בידי השלטון או שחקנים חיצוניים אחרים.

אולם ללא קריטריונים מבחינים, השימוש המניפולטיבי בחזות עיתונאית ימשיך לחזק שחקנים פוליטיים שמעוניינים להחליף את הביקורת העיתונאית בתעמולה פוליטית.

כאשר כלי תקשורת משמש להפצת תעמולה של מפלגה, פוליטיקאי או תנועה פוליטית כלשהי, הדבר עומד בסתירה ישירה לתפקיד החשוב ביותר של עיתונות בחברה דמוקרטית: ביקורת על בעלי הכוח בחברה, ובראשם השלטון, כחלק ממערך האיזונים והבלמים (Bennett & Serrin, 2005). על כן, במודל שאנו מציעים להבחנה בין עיתונות לאנטי־עיתונות, אנו מתייחסים להדהוד שיטתי לא ביקורתי של תעמולה ממשלתית ופוליטית. מושג רלוונטי נוסף שיש להביא בחשבון בעניין זה הוא "הקבלה פוליטית" (political parallelism). הקבלה פוליטית מתייחסת לדפוס יחסים שבו כלי תקשורת מהדהדים בשיטתיות את התפיסות וסדר היום של קבוצות פוליטיות מסוימות (Albuquerque, 2018). בעבר, מחקרים על הקבלה פוליטית עסקו בעיקר במערכות תקשורת וכלי תקשורת שנמצאים בבעלות ישירה של מפלגה, כפי שהיה מקובל בחלק מהמדינות, למשל בישראל בעשורים הראשונים שלאחר הקמת המדינה (Hallin et al., 2025; Hallin & Mancini, 2004; Meyers, 2005; van Kempen, 2007). אך בשנים האחרונות חוקרים תיעדו את ניסיונותיהם של פוליטיקאים, כמו ראש ממשלת הונגריה היוצא ויקטור אורבן, ליצור תקשורת מגויסת פוליטית גם ללא בעלות מפלגתית רשמית וישירה (Bajomi-Lázár, 2013; Griffen, 2020).

בארצות הברית, מספר חוקרים העלו לאחרונה סימני שאלה בנוגע להגדרת ערוץ הכבלים Fox News כלי תקשורת עיתונאי, ולא זרוע תעמולה של המפלגה הרפובליקנית או תנועת MAGA (Bauer et al., 2022; Nadler & Bauer, 2019). סוג החפיפה הזה, בין דפי המסרים של פוליטיקאי או מפלגה כלשהי ובין תכניו של כלי תקשורת, מצריך ניתוח בשני שלבים: ראשית, ניתוח המסרים המרכזיים שהפיצו השחקנים הפוליטיים המדוברים באותה תקופה; ושנית, ניתוח התוכן שהופץ בכלי התקשורת, במטרה לבחון את מידת ההתאמה ביניהם. זהו כמובן מדד מוגבל; ללא מגבלות זמן או משאבים, היה מקום לנסות לזהות גם את ה"שתיקות" המתואמות של כלי תקשורת והפוליטיקאים שאותם הם משרתים (למשל, איזה נושא לא סוקר במהדורת החדשות, כיוון שאיננו תואם את המסרים של הפוליטיקאי או המפלגה שבהם היא תומכת). אינדיקציות נוספות שעשויות להעשיר קריטריון מורכב למדידה זה כוללות שינוי כיוון תקשורתי במקביל לשינוי כיוון פוליטי. ננסה להביא דוגמאות לאינדיקציות מסוג זה בניתוח של ערוץ 14 שנציג בהמשך.

מקרה מבחן: ערוץ 14 כדוגמת דגל של אנטי־עיתונות

כדי להדגים את המודל שפיתחנו לזיהוי וסיווג אנטי־עיתונות (Panievsky, 2026), בחרנו להשתמש במקרה של ערוץ 14. ערוץ 14 הוא דוגמה טובה לכלי תקשורת שחוסה תחת הגנות חופש הביטוי וחופש העיתונות ומשמש במה קבועה לראש הממשלה ודמויות פוליטיות בכירות אחרות בסביבתו, ותובע את היחס, היוקרה והאמינות המיוחסים לכלי תקשורת עיתונאי. זאת, על אף שהואשם כי איננו ממלא את תפקידי התקשורת בחברה דמוקרטית, ואף פוגע בהם במופגן: מפיץ תיאוריות קונספירציה ושקרים שהופרכו בעבר, מהדהד את מסריו המשתנים של ממשל נתניהו, ומפיץ שיח שנאה והסתה לאלימות נגד קבוצות שונות בחברה הישראלית ומחוץ לה (ראו למשל: פרסיקו, 2023, 2025א, 2025ב).

ערוץ 14: היסטוריה ורקע

ערוץ 14 הוא ערוץ טלוויזיה ישראלי בבעלות יצחק מירילשוילי, בנו של האוליגרך מיכאל מירילשוילי (ב"ז, 2022). הוא נוסד בשנת 2014 בשם "ערוץ 20" כערוץ ייעודי לשידורי מורשת יהודית. הערוץ הפר בעקביות את תנאי הרישיון, שלפיהם היה עליו להתמקד בשידורי דת ומסורת ולהימנע מעיסוק בחדשות ובאקטואליה כדי ליהנות מהטבות רגולטוריות שונות (כמו פטור מהפרדה מבנית, חובת הפקות מקור או היתר לשידור פרסומות). ההפרה הסדרתית של תנאי הרישיון חשפה את ערוץ 20 לסנקציות מטעם הגוף המפקח, המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין. ב־2015 נקנס הערוץ ב־100 אלף שקל, לאחר ששידר עצרת בחירות של בנימין נתניהו, יו"ר הליכוד וראש הממשלה (ב"ז, 2022). באותה שנה הוא נקנס שוב, בסכום של 150 אלף שקל, בעקבות שידור מבזקי חדשות ללא רישיון (ב"ז, 2022). בשנת 2017 נפתח נגדו הליך הפרה בעקבות שידור ריאיון חדשותי עם ראש הממשלה (ב"ז, 2022).

בשנת 2018 קידם ראש הממשלה נתניהו תיקון לחוק הרשות השנייה - הגוף המפקח על ערוצי הטלוויזיה המסחריים שאינם ייעודיים - אשר יאפשר לערוץ 20 להפוך מערוץ ייעודי לענייני דת ומסורת לערוץ כללי המתמקד באקטואליה ומתחרה בערוצים 12, 13 ו־11 (ב"ז, 2022; טאוסיג, 2023; פרסיקו, 2023). בתיקון זה הערוץ הוגדר "ערוץ זעיר", והוחלה עליו הוראת שעה שפטרה אותו מרוב החובות הרגולטוריות המוטלות על הערוצים המתחרים (טאוסיג, 2023; פרסיקו, 2023). למשל, הוא פטור מהחובה המוטלת על ערוצי חדשות אחרים, לממן הפקות מקור כדי לתמוך בשוק היצירה המקורית בטלוויזיה ובקולנוע. כמו כן, הוא לא נדרש להקמת חברת חדשות נפרדת מהערוץ, במטרה למתן את ההתערבות של הבעלים בשידורים - בשונה, לדוגמה,

מחברת חדשות 12 המופרדת מקשת 12. נוסף על כך, התיקון לחוק העביר את הפיקוח על הערוץ מידי מועצת הכבלים והלוויין אל הרשות השנייה - רגולטור רעוע וחלש יותר (ב"ז, 2020, 2022).

בשנים שחלפו מאז חידשו ממשלות נתניהו את הוראת השעה פעם אחר פעם, והעניקו לערוץ, במצטבר, הטבות והקלות המוערכות בשווי של עשרות מיליוני שקלים לפחות, כשפטרו אותו מחובות רגולטוריות כמו תשלום עבור הפקות מקור, שידור מירושלים, דמי רישיון בדמות תשלום לרשות השנייה, הקמת חברת חדשות נפרדת, איסור בעלויות צולבות, איסור בעלות מלאה, או כללים בנוגע לשידור ליניארי בעידן פלוס ופלטפורמות OTT (אגרי, 2024א). במהלך השנים פעל נתניהו בהתמדה לקידום הערוץ בציבור הרחב, הן באמצעות קידום ישיר דרך חשבונותיו הפופולריים ברשתות החברתיות, והן באמצעות הפיכתו לבימה הבלעדית לראיונות עם ראש ממשלת ישראל בתקשורת הישראלית (אגרי, 2024א).

במסגרת סדרת ההטבות הממשלתיות, בינואר 2021 הפך ערוץ 20 לערוץ שידור מרכזי (ברודקאסט). שמו הוחלף והוא החל לשדר באפיק 14 (אגרי, 2024א). מאז מתחרה הערוץ בשלושת ערוצי הטלוויזיה המרכזיים בישראל: שני ערוצים מסחריים (12 ו־13) ואחד ציבורי (כאן 11), אשר על אף העלייה בשימוש ברשתות החברתיות ובכלי תקשורת מגזריים, נותרו מקורות פופולריים ומשפיעים של עיתונות וחדשות במדינה שבה היקף צריכת החדשות תמיד היה גבוה במיוחד (Markowitz-Elfassi et al., 2018; Neiger, 2023). ביוני 2024 החלו שידוריו של ערוץ חדשות נוסף, i24news, באפיק 15.

בינואר 2023, עם כינונה של ממשלת נתניהו השישית ותחילת ההפיכה המשטרית, גברה הפופולריות של הערוץ, אחרי שנים שבהן על אף ההקלות וההטבות הרייטינג נותר זניח (אגרי, 2024א). זאת, בין השאר, בשל השקעה דלה בתוכן המשודר - עשרות מונים פחות מהמקובל בערוצים המתחרים; התמקדות בלעדית בתוכני אולפן דלי תקציב; והיעדר מוחלט של תוכני דרמה, קומדיה או ריאליטי. בממוצע הרייטינג הכללי, ערוץ 14 נע גם היום בין המקום השני לרביעי, משום שאינו משדר תוכניות ריאליטי או דרמה ובשל האופי הקיצוני של תכניו. אולם, ברצועת הפריים טיים החדשותי - הקריטי לעניין הקשר בין עיתונות לדמוקרטיה - הוא נמצא בקביעות במקום השני במספר הצופים בישראל, אחרי ערוץ 12 המוביל.

לאורך כל השנים הללו נהנה הערוץ מחסדי הרגולטור והמחוקק, שפטר אותו כאמור מהכללים והחובות שלהם כפופים מתחריו, אך גם מהגנה מצד המחנה הליברלי

בישראל, המקדש את חופש הביטוי וחופש העיתונות. כך למשל, במאמר מערכת של עיתון הארץ הליברלי (2022), תחת הכותרת "הניחו לערוץ 14", נטען:

> ערוץ 14 אינו מופת של עיתונות, בלשון המעטה, אבל למרות זאת אין מקום לעתירתה של מפלגת יש עתיד נגדו לוועדת הבחירות המרכזית. ביש עתיד ביקשו להכריז על הערוץ ועל בעליו, המיליארדר יצחק מירילשוילי, כ"גופים פעילים בבחירות", ולחייב אותם "לסמן" את שידוריהם כשידורי תעמולה.

בשנים שחלפו מאז שבעה באוקטובר 2023, מאמצי הממשלה להיטיב עם ערוץ 14 נמשכו בסדרה של יוזמות חקיקה שנועדו לתרום לקידום הערוץ ולהחלשת מתחריו (גואטה, 2026).

מערך המחקר ומתודולוגיה

מחקר זה בוחן את התוכן ששודר בתוכניות הנצפות ביותר בערוץ 14 במהלך 12 ימי שידור בשנת 2024 שנבחרו אקראית. שנה זו נבחרה משתי סיבות מרכזיות: ראשית, היותה שנה גורלית בהיסטוריה של מדינת ישראל, אחרי טבח שבעה באוקטובר ועם המלחמות שהתחוללו בעקבותיו; וכן שנה שבה חלה תפנית בהיקף ההשפעה והנראות של הערוץ (ב"ז, 2024; ורטהיים, 2024; כהן, 2023). קורפוס המחקר כולל 24 תוכניות אקטואליה וחדשות ומונה 275 פריטים ששודרו בערוץ 14 במהלך 2024. במחקר נותחו כל הפריטים ששודרו בשתי התוכניות הנצפות ביותר בכל אחד מהמועדים שנכללו במדגם. הפריטים נותחו באמצעות צפייה, מתוך הבנה ששימוש בפרוטוקולים כתובים עלול להחסיר מהמידע המשודר אפקטים רגשיים ומרכיבים חזותיים בעלי חשיבות לצורכי קידוד (למשל, במקרים מסוימים הניגוד בין התוכן המדובר לתוכן החזותי המלווה אותו הוא שיוצר את האפקט השלם).

הניתוח נשען על הקריטריונים שפורטו לעיל ותרגומם לקטגוריות סיווג קונקרטיות. אחרי מחקר פיילוט, שבמסגרתו שני מקודדים קודדו את כלל הפריטים המשודרים בשתי תוכניות ערוץ 14 כדי לוודא שספר הקידוד רלוונטי, שימושי ויעיל, בנינו את המדגם. בחרנו להתמקד בשנה אחת - 2024. דגמנו באופן אקראי 12 תאריכים במהלך שנה זו (כולם בימי חול, כיוון שהערוץ אינו משדר בשבתות; רשימת התאריכים המלאה מצורפת בנספח). הגישה לתכנים כללה צפייה בתוכניות המוקלטות בארכיון ערוץ 14. בכל אחד מהתאריכים במדגם נותחו כלל האייטמים בשתי התוכניות הנצפות ביותר בערוץ (לרוב הפטריוטים[1] והמהדורה המרכזית). כל כתבה, דיון באולפן או מונולוג פתיחה נחשבו ליחידת ניתוח. כל יחידה סומנה במספר מזהה, המורכב מתאריך

השידור ומיקומה ברצף התוכנית. בסך הכול נותחו 275 אייטמים ששודרו בערוץ 14 במהלך 2024.

ניתוח האייטמים נעשה באמצעות ניתוח שיח תמטי - שיטת ניתוח מונחית טקסט, המזהה חזרה על תמות, קטגוריות ודפוסים מרכזיים בקורפוס המחקרי (Boyatzis, 1998; Braun & Clarke, 2023; Fereday & Muir-Cochrane, 2006). ניתוח השיח התמטי תורגם לקידוד מספרי, באופן שמאפשר לנתח הן את הדפוסים המרכזיים בתוכן המקודד (למשל, מה היו תיאוריות הקונספירציה שהופיעו בשידורי ערוץ 14 בתוכניות שקודדו), והן את הדומיננטיות שלהם בקורפוס המחקרי (למשל, עד כמה היו תיאוריות הקונספירציה דומיננטיות בפריטים שקודדו). שיטה זו משלבת גישות איכותניות וכמותניות לניתוח תוכן תקשורתי, באופן שמחזק את יתרונותיהן ומצמצם את חסרונותיהן.

לצורך המחקר, בנינו ספר קידוד עם קטגוריות ניתוח אשר נועד לעגן את המודל התיאורטי להבחנה בין עיתונות שמשרתת את השיח הדמוקרטי לכזו שפוגעת בו, או במילים אחרות, בין עיתונות לאנטי־עיתונות. ספר הקידוד מחולק לקריטריונים המתרגמים את המודל התיאורטי להבחנות קונקרטיות: (1) יחס לעובדות, שקרים בני־הפרכה ותיאוריות קונספירציה, לפני הפרסום ואחריו; (2) הפצת שנאה, גזענות והסתה לאלימות; (3) יחס לעיתונאים וכלי תקשורת ביקורתיים ועצמאיים; (4) הדהוד נטול ביקורת של תעמולה ממשלתית. ספר הקידוד כולל שאלות כמו: האם באייטם נתון במדגם מופיעים נתונים שגויים שניתן להפריך? האם באייטם מוזכרת תיאוריית קונספירציה כלשהי, ואם כן, איזו? האם באייטם מופיע שיח שנאה או גזענות, ואם כן, כלפי מי הוא מכוון? האם באייטם מופיעה הסתה מפורשת לאלימות?

קידוד שקרים ותיאוריות קונספירציה

המקודדים קיבלו הנחיה לקודד בקטגוריה זו רק שקרים אמפיריים הניתנים להפרכה ותיאוריות קשר לא מבוססות, בדומה לקריטריון ששימש את סטנדר ועמיתיה (Staender et al., 2024). במילים אחרות, אמירות כגון "נתניהו הוא ראש ממשלה מצוין" או "זו תקופה של נס" לא קודדו כאן כשקרים בני־הפרכה, כיוון שמדובר ברשמים או עמדות, ולא בטענות עובדתיות שגויות, כמו דיווח שגוי על סקרי דעת קהל או התייחסויות לאירועים שלא התרחשו. שתי שאלות בספר הקידוד לכדו קריטריון זה: "האם באייטם מופיעים שקרים ברורים שניתן להפריך? (תשובות אפשריות: 0 לא; 1 כן; 2 לא ברור/קשה להכריע)", ו"האם באייטם מוזכרת תיאוריית קונספירציה? (תשובות אפשריות:

0 לא, 1 כן - הבגידה מבפנים, 2 כן - המפגינים והאופוזיציה מופעלים על ידי סוכנים זרים, 3 כן - תפירת תיקי נתניהו, 4 לא ברור/קשה להכריע)".

קידוד שיח שנאה, גזענות והסתה

יש דרכים שונות להגדיר ולמדוד שיח שנאה, גזענות והסתה לאלימות. אחת ההגדרות המקובלות היא כל שיח אשר "מבטא, מעודד, מעורר או מסית לאלימות נגד קבוצה של פרטים בעלי מאפיין או סט מאפיינים מסוים, כמו גזע, מוצא אתני, מגדר, דת, לאום או נטייה מינית" (Parekh, 2012, p. 40).

בספר הקידוד השתמשנו בשתי שאלות במטרה ללכוד קריטריון זה, כאשר הראשונה מתמקדת בשיח שנאה באייטמים שבמדגם, והשנייה בגזענות והסתה לאלימות. כך נוסחו השאלות בספר הקידוד: "האם באייטם מופיע שיח שנאה או גזענות? (תשובות אפשריות: 0 לא, 1 כן - נגד פלסטינים, 2 כן - נגד ערבים אזרחי ישראל, 3 כן - נגד שמאלנים, מפגינים ומתנגדי ממשל, 4 כן - נגד קהילת הלהט"ב, 5 לא ברור/קשה לומר)", ו"האם באייטם מופיעה הסתה מפורשת לאלימות? (תשובות אפשריות: 0 לא, 1 כן - קריאה לאלימות כלפי פלסטינים, 2 כן - קריאה לאלימות כלפי ערבים אזרחי ישראל, 3 כן - קריאה לאלימות נגד שמאלנים, מפגינים ומתנגדי ממשל, 4 כן - קריאה לאלימות נגד קהילת הלהט"ב, 5 לא ברור/קשה לומר).

בשתי השאלות, ניסוחי התשובות האפשריות התבססו על צפייה מעמיקה, ממושכת ושיטתית מוקדמת בתוכני ערוץ 14 והיכרות קרובה עם התכנים הדומיננטיים המשודרים בו (אגרי, 2024א), וכן על מחקר פיילוט שבמסגרתו קודדו שתי תוכניות לדוגמה במטרה לוודא שספר הקידוד שימושי ורלוונטי. כמו כן, בשתי השאלות ניתן היה לסמן יותר מקטגוריה אחת, שכן במקרים רבים שיח השנאה במדגם כלל התייחסות ליותר מקבוצה אחת (למשל, פלסטינים וגם שמאלנים, או קהילת הלהט"ב וגם מפגינים).

קידוד היחס לעיתונאים וכלי תקשורת עיתונאיים

מרכיב מרכזי נוסף בכלי תקשורת אנטי־עיתונאיים בעשור הנוכחי, וכן ברטוריקה של מנהיגים פופוליסטיים, הוא מתקפה שיטתית על כלי תקשורת עיתונאיים (Panievsky, 2026). על כן, קטגוריה זו קודדה בהתבסס על השאלה הבאה: "האם באייטם מופיעה ביקורת על עיתונאים, כלי תקשורת ספציפיים, או 'התקשורת' באופן כללי? תשובות אפשריות: 0 לא, 1 כן - ביקורת לגיטימית שטוענת שהתקשורת מוטה פוליטית או שוגה עובדתית, 2 כן - ביקורת לא מבוססת אך לא מסיתה, 3 כן - ביקורת שמשווה את העיתונאים או כלי התקשורת לאויבי המדינה ובוגדים, 4 לא ברור/קשה לומר".

המטרה כאן היא להבחין בין ביקורת תקשורת לגיטימית, שהיא חלק חשוב ואף חיוני מדמוקרטיה מתפקדת; בין ביקורת תקשורת לגיטימית אך שגויה, שתתלכד עם הקריטריון הקודם של שקרים בני־הפרכה; ובין ביקורת שאיננה לגיטימית ומעודדת הטרדה והסתה נגד עיתונאים וכלי תקשורת שמבקרים את השלטון. ממצאים קודמים מעידים שדעת הקהל בישראל, ובפרט בקרב תומכי נתניהו, מהדהדת גם דה־לגיטימציה מסוג זה (Panievsky et al., 2024).

קידוד להדהוד נטול ביקורת של תעמולה ממשלתית

קריטריון זה היה מורכב יותר לניתוח, ועל כן הוא נבחן בשתי פעימות. בשלב הראשון נערך ניתוח תמטי (Braun & Clarke, 2023) של מסריו המרכזיים של ראש הממשלה בנימין נתניהו בפרק הזמן המקביל למדגם שלנו משידורי ערוץ 14. כדי לזקק את דף המסרים של נתניהו באותה תקופה נאספו התבטאויותיו הרשמיות - כולל נאומים, מסיבות עיתונאים והודעות לעיתונות - מערוץ היוטיוב הרשמי של ראש ממשלת ישראל.[2] בסך הכול נותחו 289 סרטוני יוטיוב. התמות המרכזיות שעלו בניתוח מפורטות בפרק הממצאים, וכוללות, בין השאר, את תיאור משפטי נתניהו כ"מסע ציד"; ערוצי התקשורת שאינם נאמנים לנתניהו כ"ערוצי תבהלה"; המערכה בעזה ככזו שתסתיים ב"ניצחון המוחלט"; סרבנות החמאס כמכשול בלעדי בפני השגת עסקה לשחרור חטופים מעזה; לחץ צבאי כאמצעי בלעדי להשבת החטופים; והמפגינים נגד המלחמה והממשלה כ"מיעוט קיצוני ואלים".

לאחר הסיווג האיכותני של התמות המרכזיות בתעמולה הממשלתית כפי שהופיעו בהתבטאויותיו הרשמיות של נתניהו, עברנו לשלב השני של הניתוח, הכמותני, שבמהלכו קודדו המופעים של מסרים אלו - ללא ביקורת או מסגור עיתונאי אחר - בתוכניות שנכללו במדגם. קידוד זה נעשה לצד הקידוד של שאר הקריטריונים, באותו קובץ אקסל. ההלימה בין המסרים שיצאו מלשכת נתניהו ובין אלו ששודרו בתוכניות הנצפות ביותר בערוץ 14 בתקופה המדוברת שימשה אותנו להדגמת הדהוד נטול ביקורת של תעמולה ממשלתית.

ממצאים

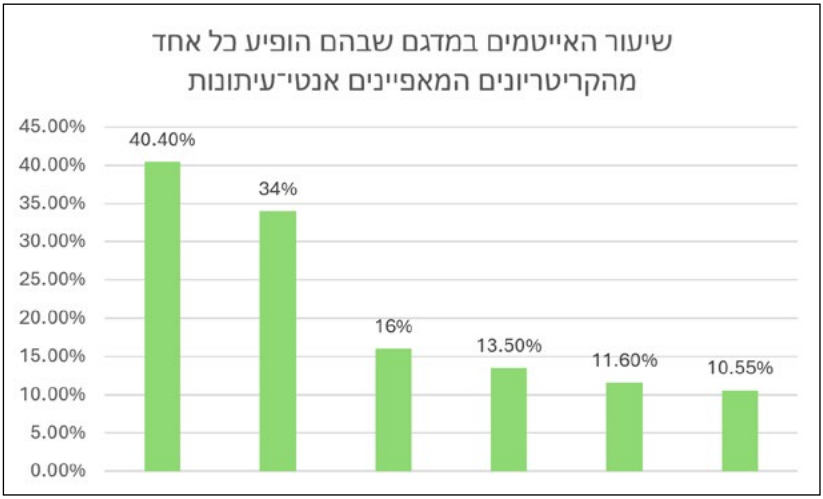

מימין לשמאל: תיאוריות קונספירציה, הסתה לאלימות, ביקורת על עיתונאים, שיח שנאה, שקרים, תעמולה

בפרק הממצאים נציג סטטיסטיקה תיאורית הכוללת את מספר ושיעור האייטמים בערוץ 14 שתאמו את ארבע הקטגוריות שפיתחנו לזיהוי אנטי־עיתונות. הצגת כל קריטריון תלווה בציטוטים לדוגמה מתוך החומרים.

(ג) יחס לעובדות, שקרים בני־הפרכה ותיאוריות קונספירציה

ב־34% (N=94) מהאייטמים נמצאו קביעות שקריות בנות־הפרכה, כלומר, עובדות, ולא דעות או חוות דעת, שקיים מידע אמין הסותר אותן, אשר הופיעו ב־24 התוכניות שנדגמו. בקטגוריה זו לא נספרו דעות שנויות במחלוקת או עמדות לא מבוססות, אלא רק התייחסויות עובדתיות למידע שכבר הוכח כי הוא שגוי (למשל סיקור שגוי של סקרי דעת קהל, התייחסויות לאירועים שלא התרחשו וכיוצא באלה).

להלן מספר דוגמאות לפרסום עובדות שקודדו כשקריות: "גם בנוגע להפסקת המלחמה, בכל סקר, זה אחוז מאוד קטן מעם ישראל. עם ישראל הרבה יותר נחוש מההופעה של דובר צה"ל הערב, בנוגע להכרעת חמאס, מיטוט חמאס והשמדת חמאס" (יותם זמרי, הפטריוטים, 6.2.24). בשונה מהנאמר באולפן, סקרים הראו בעקביות כי הרוב הגורף בחברה הישראלית - כ־70 אחוז - תמכו בחתימה על הסכם לסיום המלחמה (דיטש ואח' , 2025; הרמן ואח', 2025; קושמרו, 2025).

דוגמה נוספת נגעה לטענה כי יוזמות החקיקה לשינוי מערכת המשפט בישראל לא באמת יצרו קרע או חשש בעם, וכי אלה היו נחלתה של אליטה מצומצמת בלבד. כפי שטענה עירית לינור:

> אני מזכירה, היו אנשים שהתהלכו בתחושה שיש קרע בעם, ושהעם מבוהל מהרפורמה המשפטית. זה לא היה מעולם, ובטוח לא היו הדברים מעולם בפרפרזה למשוררת רחל. הייתה שם טלוויזיה, היו שם היפוכים של מספרים, היו שם שביתות באקדמיה ואינדוקטרינציה, ואנשים שהתבצרו בכל מיני עמדות שאתה לא יכול להזיז אותם משם (הפטריוטים, 20.3.24).

בניגוד לדברים, הניסיון להעביר רפורמה משפטית דרמטית הצית מחאה ציבורית אדירה בישראל, חריגה בהיקפה, שנמשכה חודשים ארוכים וכללה, גם לפי הערכות המשטרה, מיליוני אזרחים (ראו למשל: אלירן ודיטש, 2023; הרמן וענבי, 2023).

כמו כן, בשידורי הערוץ נטען כי ההפגנות נגד ישראל בקמפוסים בארצות הברית ממומנות בידי גופים שמממנים "ארגוני שמאל" בישראל. לדברי אמיר איבגי, "ההפגנות המתפשטות בקמפוסים בארצות הברית ידועות בקו האנטי ישראלי והאנטישמי שלהן. עכשיו מתברר שהקרנות שעומדות מאחורי ההפגנות שם מממנות ומעבירות כספים גם לשורת ארגוני שמאל כאן בארץ" (המהדורה המרכזית, 8.5.24). אך בשונה מהנטען באולפן, הדו"ח שפרסם הקונגרס האמריקאי, ועליו הסתמכו לכאורה בכתבה, הפריך את הטענה, וממשל טראמפ אף הדגיש זאת (קליין ובר־מאיר, 2025).

נוסף על כך, ב־10.55% מהאייטמים (N=27) הופיעו תיאוריות קונספירציה נטולות ביסוס עובדתי. לתיאוריות אלה הנחת יסוד משותפת, שלפיה מאחורי הקלעים ישנה מזימה של אנשים וארגונים רבים, הפועלים בחשאי ובדרכים זדוניות במטרה לפגוע בפוליטיקאי אחד: בנימין נתניהו.

תיאוריה ראשונה שחזרה במדגם קדמה לשבעה באוקטובר ולמלחמה בעזה - תיאוריית "תפירת התיקים" הנסובה על אישומיו הפליליים של נתניהו. על פי התיאוריה - שאותה מקדמים במרץ נתניהו עצמו, שרי ממשלה, תומכיו ועורכי דינו - החקירות וכתבי האישום נגד ראש הממשלה הם חלק מ"מסע ציד" שעורכים משטרת ישראל, הפרקליטות, הייעוץ המשפטי לממשלה והתקשורת הישראלית, אשר כולל מאות חוקרים, פרקליטים ועיתונאים בכל הדרגים, שבמשך יותר מעשור המציאו אישומים, הטו עדים ובדו ראיות נגד נתניהו בזדון, באופן מתוכנן ומכוון, במטרה לקטוע את הקריירה הפוליטית שלו. בשונה מטענות נקודתיות לגבי כשלי חקירה וכדומה, שיש להן תימוכין או בסיס, תיאוריית "תפירת התיקים" מנוגדת לעובדות הידועות ולהיגיון הסביר, לא ניתן להוכיחה וממילא מעולם לא סופקו לה תימוכין.

כך, למשל, חזרה והופיעה תיאוריית "תפירת התיקים" בתוכניות ערוץ 14 שבמדגם:

> משפט נתניהו התחדש היום עם עדותו של מפקד יח"ל לשעבר, תת־ניצב כורש ברנור. החקירה הנגדית, ביומה השני, עסקה במסע הציד של ברנור בתיקי ראש הממשלה ובאישורים לפתיחה בחקירה (מגי טביבי, המהדורה המרכזית, 9.4.24).
>
> תשמע, היום אני ממש עצוב. אחרי העדות שראינו של כורש ברנור במשפט נתניהו, צריך להגיד בצער שקבוצה של פקידים בכירים בישראל החליטה להדיח ראש ממשלה מכהן, ועשתה את כל העבירות ואת כל ההפרות בחוק, על מנת לעמוד במשימה הזאת [...] אי אפשר להתעלם מזה, באמת, בעוד חמש מאות שנה שיכתבו את ההיסטוריה של עם ישראל, יזכרו את זה. זה פשוט חרפה (גיא בוסי, הפטריוטים, 9.4.24).
>
> יש כאן מערכת שחברה לה יחדיו כקנוניה, כדי להפיל ראש ממשלה מכהן (יקי אדמקר, הפטריוטים, 5.12.24).
>
> בואו נגיד את האמת, בסדר, זה לא העדות וזה לא המלחמה וזה לא השוחד, כל התיקים האלה תפורים. כל התיקים האלה מסע ציד, כל התיקים האלה כי קוראים לו נתניהו (איתמר פליישמן, הפטריוטים, 5.12.24).
>
> גיא בוסי: אני מדבר עם הרבה מאוד עורכי דין פליליים בכירים, וכולם אומרים לי, כולם, ללא יוצא מן הכלל, שמר נתניהו ואלוביץ' זכאים בתיק 4000. אבל הם מוסיפים שאין סיכוי שבית המשפט הזה יזכה אותם. אבל אני רוצה להגיד משהו ממעוף הציפור. ההתנהלות של הפרקליטות בתיק הזה היא חרפה. היא בושה.
>
> עירית לינור: היא פלילית, בוסי.
>
> [...] גיא בוסי: אני פונה לאליקים רובינשטיין ולאהרון ברק, תפסיקו את הפארסה הזאת. מה שקורה כאן, לשלושת השופטים אין אומץ. שיגדלו ביצים, ויעשו את מה שהם צריכים לעשות - לעצור את המשפט המטורף, זה בלתי מתקבל על הדעת [...] אנחנו חייבים לשאול את עצמנו בהגינות, איך הגיע למצב שבכירי הפרקליטות, בכירי החוקרים בישראל, מאמינים באמונה שלמה שראש הממשלה המכהן הוא דמון, שהוא גנב, שהוא מושחת, בלי שום ראיה. שיהיה ברור, לא הייתה שום ראיה, הם פשוט סימנו את המטרה וירו את החיצים. איך האליטה של הפרקליטות והאליטה של המשטרה, זה מה שהם (הפטריוטים, 20.3.24).

קונספירציית "תפירת התיקים" היא פיתוח מקומי של תיאוריית קשר שיובאה מארצות הברית, זו של "מדינת הצללים" (The Deep State) (Berg, 2023; Horwitz, 2022; Michaels, 2018). על פי תיאוריה זו, במדינה לא שולטים נבחרי הציבור, אלא מערך חשאי של אנשי השירות הציבורי (פקידים, שופטים, פרקליטים ועוד), האקדמיה והתקשורת, הפועלים כולם בתיאום נגד המנהיג הנבחר ונגד רצון העם. תיאוריית הקשר הזו לובשת צורות שונות במדינות ובתקופות שונות, ושימשה בין השאר להפצת אנטישמיות (Berg, 2023). כך נשמעה הגרסה של תיאוריית הקונספירציה הזו בשידורי ערוץ 14 שבמדגם: "בסוף בסוף יש פה ריבון, שלא נותנים לו לשלוט! יש פה ממשלה

נבחרת שלא מסוגלת לשלוט כי חבורת פקידים, חזקה ונושאת מסורת ארוכה של ממלכתיות וכל הדיבורים האלה, פשוט לא תיתן לה לשלוט" (אראל סג"ל, המהדורה המרכזית, 5.12.24).

במדגם מתוכני ערוץ 14, התיאוריה הופיעה גם בהקשר בעל גוון אנטישמי, שלפיו יהודים עשירים עומדים מאחורי המחאות נגד המלחמה בעזה באוניברסיטאות ברחבי העולם, למשל: "פריצקר, סורוס וגלמן הם אלה שמימנו את המחאות בקמפוסים" (משה כהן אליה, הפטריוטים, 6.2.24).

אך תיאוריית הקונספירציה השכיחה ביותר במדגם שלפנינו היא זו של "הבגידה מבפנים". גם זו תיאוריית קשר ותיקה, שהמופע המפורסם ביותר שלה הוא בתעמולה הנאצית על ה"סכין בגב האומה", שנועדה להסביר את הכישלון במלחמת העולם הראשונה. בישראל התיאוריה נולדה כבר בשבעה באוקטובר, ונועדה להסביר את המחדל בהדיפת מתקפת חמאס. נתניהו, סביבתו ותומכיו אימצו אותה כחלק מהקמפיין להסרת האחריות על המחדל מהממשלה, וכן כחלק מהקמפיין שקדם לו להכפשת ארגוני המחאה נגד ההפיכה המשטרית. לפי קונספירציית "הבגידה מבפנים", מתקפת חמאס בשבעה באוקטובר היתה פרי שיתוף פעולה, פסיבי או אקטיבי, ישיר או עקיף, בין ארגון הטרור הרצחני ובין ישראלים "בוגדים מבפנים". הקבוצה שנכללה בתיאוריה זו התרחבה לאורך המלחמה, כך שמנתה את צמרת מערכת הביטחון וחלקים אחרים שלה, ארגוני מחאה, עיתונאים ביקורתיים, נציגי אופוזיציה ואפילו משפחות חטופים ונרצחים שביקרו את התנהלות הממשלה. במדגם משידורי ערוץ 14, הדברים באו לידי ביטוי למשל כך:

> את הריסטארט למדינה צריך לעשות מהדיפ סטייט. עכשיו, מה זה דיפ סטייט? אנשים חושבים שזה איזשהו תמנון בג"צי כזה, עם כל הזרועות שלו: תקשורת, מוסד, שב"כ, משטרה, זה הכול נכון. אבל זה לא העיקר. הדיפ סטייט זאת מערכת אורגנית. בג"צ לא הורה לאורי שגיא, אלוף משנה, לסלק אותי מהתא. הוא לא הורה לרמטכ"ל למנות את אותה ועדת חקירה מפוקפקת, הוא לא הורה לבלינקן להגיד לו: אני בא להיפגש איתך בסודיות, והוא לא הורה לאלוף טולדנו: תשמע, אתה תענה בעזות מצח לשרה סטרוק - אלא יש פה מערכת שמתפקדת באופן אורגני, תודעתי, אדנותי, כבר 120 שנה. ובסוף, זה מגיע לאותה סכנה, כשיושבים אלוף פיקוד הדרום, ראש השב"כ, רמטכ"ל וראש אמ"ן ומחליטים: אנחנו לא נעיר את ראש הממשלה (שי קלך, הפטריוטים, 28.2.24).

> מפקד חיל האוויר מצופף פה שורות עם כל האליטות כדי לכבס את הפשע הגדול שנעשה נגד העם היהודי ב־2023 על ידי "אחים לנשק" למיניהם, וזה מאוד מטריד. אני שואל את עצמי כמה אנחנו יכולים לסמוך על שיקול הדעת של מפקד חיל אוויר שפועל כחוליה בתוך מערכת משומנת שמנסה לעשות הנדסת תודעה, עם סמכות (משה כהן אליה, הפטריוטים, 18.7.24)

לסיכום, ב־34% (N=94) מהאייטמים במדגם נמצאו קביעות שקריות בנות־הפרכה, וב־10.55% מהאייטמים (N=27) נכללו תיאוריות קונספירציה נטולות ביסוס עובדתי. מדובר בשיעור גבוה במיוחד. על הספקטרום ששרטטו סטנדר ועמיתיה, ערוץ 14 ניצב קרוב יותר לקטגוריית "מיסאינפורמציה קיצונית" מאשר לקטגוריית "הטיה מתונה", שהיא השכיחה ביותר באתרי חדשות אלטרנטיביים במדינות מערביות (Staender et al., 2024).

(2) הפצת שנאה, גזענות והסתה לאלימות

ב־16% מהאייטמים במדגם (N=44) זוהו מופעי שנאה, גזענות והסתה. רוב שיח השנאה שהופיע בשידורי ערוץ 14 הופנה כלפי מתנגדי הממשלה. כך למשל סומנו פוליטיקאים מהאופוזיציה, כמו חברי הכנסת עופר כסיף ויאיר גולן, כאויבי ישראל:

> חבר הכנסת עופר כסיף מהרשימה המשותפת בעוד מופע הזדהות עם האויב, עולה למתקפה נגד ישראל ומאשים אותה בפשעי מלחמה (מגי טביבי, המהדורה המרכזית, 14.8.24).

> לא למדתם כלום??? נהרגו פה אנשים! נאנסו נשים, בגלל הטירוף שלכם! הטרלול שלכם, הרסתם מדינה! אתה, יאיר גולן, אתה פושע! איך שאתה מדבר אתה פושע, אתה מסית, אתה מפרק את מדינת ישראל! אתה בן אדם קרימינל שלא ראוי להיות במדינה דמוקרטית! (ינון מגל, הפטריוטים, 18.7.24).

בחלק מהמקרים, הניסיונות לצייר את מנהיגי האופוזיציה כאויבי המדינה ושונאי עמם כללו קבוצות נוספות בחברה הישראלית, למשל מרצים וחוקרים באוניברסיטאות:

> מה הדרישות קבלה להיות בסגל זוטר או בכיר? להיות אנטישמי? כמה שאתה יותר אנטישמי אתה יותר מקודם? אתה רואה אנשים שהם אשכרה, ליטרלי, תומכי טרור, ולמרות זאת הם באקדמיה [...] אותם אנשים הם גם אלה שמעבירים את התכנים האלה לאותם יאיר גולן ודובר צה"ל ומזינים את זה (דרור קפאח, הפטריוטים, 3.6.24).

לצד זאת סומנו המפגינים נגד ממשלת נתניהו כשותפים של ארגון הטרור חמאס ואויבי מדינה אחרים:

> יושב סינוואר, מהשביעי באוקטובר, כמה ימים אחר כך כבר התחיל הקמפיין הזה שמסמן את נתניהו כאשם הבלעדי, וכל מה שהוא עושה זה לחכך ידיו בהנאה ולומר תודה רבה למי שמוביל את הקמפיין הזה, תודה רבה למי שמפמפם אותו, תודה רבה למי ששופך מיליונים על שלטי חוצות. וזה מה שהאנשים האלו צריכים לדעת - שכשאנחנו נלחמים על הגורל שלנו בארץ ישראל, על זכות הקיום שלנו, הם הולכים ונותנים מתנה לסינוואר ולגדולי האויבים שלנו בעזה ובעולם (יקי אדמקר, הפטריוטים, 28.2.24).

הם גם מעבירים את התכנים לאמריקאים, כשמישהו צריך להלשין, כמנהג יהודים מסוימים לאורך ההיסטוריה [...] היה להם שם בהיסטוריה ליהודים האלה (יותם זמרי, הפטריוטים, 3.6.24).

הרעיון הוא לייצר כאוס, להפריע, להטריד, לא אכפת להם באמת, לא מהחטופים, הם רוצים להפיל את הממשלה, כל השאר זה שימוש ציני, לא משנה אם זה בחטופים, במשפחות שכולות, בכל מה שאפשר (שי גולדשטיין, הפטריוטים, 20.3.24).

אתם מחנה קנאי, נקמן, לא רלוונטי, קטנוני, ואני כל כך שמח שהוא פשוט מורכב מחבורה של אפסים - המדינה לא חשובה לכם! (נועם פתחי, הפטריוטים, 5.12.24).

לא יהיה ספר, לא יהיה טקסט, לא יהיה סמינריון שלא יהיה כתוב בו על החלק של הסרבנים במה שקרה לנו בשבעה באוקטובר (נוה דרומי, הפטריוטים, 28.2.24).

גם גזענות, בעיקר כלפי פלסטינים, מוסלמים וערבים, הופיעה בקטגוריה הזו. למשל: "אומות העולם נמצאים עכשיו בתהליך של כיבוש אסלאמי. אנחנו מדברים על האמריקאים והאירופאים, והעולם המערבי כולו נמצא עכשיו בתהליך של כיבוש אסלאמי" (שי גולדשטיין, הפטריוטים, 20.3.24); "איפה שיש ערבים, יהיה טרור נגד יהודים. זה חד־משמעית, זה אני יודע" (יותם זמרי, הפטריוטים, 14.8.24).

במקרים אחרים, שיח מכליל מסוג זה הופנה גם כלפי יהודי העולם: "יהודים במפלגה הדמוקרטית זה האסון הכי גדול לישראל, באופן היסטורי" (דרור קפאח, הפטריוטים, 14.8.24); "לא יודע איך לספר לך את זה אבל רוב היהודים בארה"ב הם בצד של המוסלמים" (יותם זמרי, הפטריוטים, 20.3.24).

כמו כן, זוהו ב־11.6% מהאייטמים (N=32) מופעי הסתה לאלימות, פשעי מלחמה ורצח עם ברצועת עזה. לדוגמה, במדגם הופיעו קריאות של שדרנים וכתבים לעצור את הסיוע ההומניטרי לרצועת עזה: "הנה אני מביא: לעצור את ההומניטרי, לעצור את הדלק ולעצור את המים" (גיא בוסי, הפטריוטים, 8.5.24); או לכבוש את רצועת עזה ולערוך בה טיהור אתני כאמצעי ענישה: "האויב צריך לשלם במטבע שחשוב לו. שזה העניין של כמובן קרקע" (עירית לינור, הפטריוטים, 20.3.24). במקרים אחרים קראו השדרנים לבטל את המשפט בעניינו של החייל שליו גולן, שנעצר לאחר שהוגש כתב אישום נגדו בגין ביזה והוצאת אמצעי לחימה בעת שירותו הצבאי ברצועת עזה.

מקרים רבים מסוג זה - ואף חמורים בהרבה - תועדו, בין היתר, בעתירות נגד ערוץ 14 ורשויות המדינה שנמנעות מלאכוף את החוק (פרסיקו, 2025א, 2025ב). במאי 2025, ארגוני חברה אזרחית ומכוני מחקר (הבלוק הדמוקרטי, מכון זולת והתנועה לרגולציה הוגנת) הגישו עתירה נגד משטרת ישראל, פרקליט המדינה והיועצת המשפטית

לממשלה בדרישה לפתוח בחקירה פלילית נגד ערוץ 14 בטענה ששידר "התבטאויות חוזרות ונשנות המהוות הסתה לרצח עם, הסתה לאלימות והסתה לגזענות" (פרסיקו, 2025ב). למשל:

> ביום יומיים הראשונים היינו צריכים להרוג מאה אלף [עזתים]... מתי מעט אולי בני אדם שם. 90 ומשהו אחוז מחבלים ומעורבים! לא בלתי מעורבים, אין דבר כזה בלתי מעורבים (דני נוימן, המהדורה המרכזית, 8.5.2024).

> אין חפים מפשע. זה בדיוק, כשאתה אומר "אוכלוסייה", אין אוכלוסייה. יש שני מיליון וחצי טרוריסטים [...] ברגע שבעזה אין חף מפשע, אז אין טעם ל"הקש בגג". כי כולם טרוריסטים (אליהו יוסיאן, הפטריוטים, 29.10.2023)

> אין חפים מפשע. פליישמן מדבר כל הזמן על הנכבה. הם ב־48' הביאו על עצמם את הנכבה. עכשיו תהיה להם נכבה שנייה, אבל אמיתית. לסיים את העבודה של בן גוריון (נוה דרומי, הפטריוטים, 14.10.2023).

> אני ציפיתי למסות הרבה יותר גדולות של הרג בקרב החמאסניקים ובקרב אזרחי עזה שהם כולם, כמו שאנחנו יודעים, לא "בלתי מעורבים" (דנה ורון, הפטריוטים, 8.8.2024).

> ככה צריכה להיראות כל עזה, בלי בית אחד אבן על אבן (ינון מגל, הפטריוטים, 1.4.24).

> כל פקודה שאינה "כל מי שיתקרב אליכם יחוסל", היא פקודה בלתי חוקית בעליל [...] לא משנה מה הפקודה: אתם תירו בשביל להרוג (איתמר פליישמן, הפטריוטים, 1.10.24).

בתגובה שהגישה משטרת ישראל לבית המשפט נטען כי הנושא מצוי בבדיקה, אולם הבדיקה תארך זמן בלתי ידוע. הממצאים מהמדגם שבחנו כאן ממחישים עד כמה נפוץ היה שיח זה בלוח השידורים של הערוץ באותה תקופה, ושלא היה מדובר בממצא חריג לתוכני הערוץ.

(ג) יחס לעיתונאים וכלי תקשורת ביקורתיים ועצמאיים

ב־13.5% מהאייטמים (N=37) הופיעה ביקורת על עיתונאים וכלי תקשורת שזוהו כביקורתיים כלפי הממשלה. בחלקם סומנו כתבים ספציפיים, בחלקם הותקפו מערכות חדשות, ובאחרים סומנה "התקשורת" הישראלית כולה כמטרה. גם כאן נעשתה הבחנה בין ביקורת לגיטימית ובין ביקורת מהסוג שמסמן עיתונאים וכלי תקשורת כאויבי המדינה, למשל:

> התקשורת הישראלית זה פרודיה. זה תקשורת נגד המדינה שלה. זה פשוט דבר נפלא (ינון מגל, הפטריוטים, 9.4.24).

מה שקורה בתקשורת זה באמת, זה כאילו, צריך להתמודד עם התקפת נגד של התקשורת נגד ישראל. זה פחות או יותר המצב (ינון מגל, הפטריוטים, 9.4.24).

רק אצלנו בחלק מכלי התקשורת מתקשים להיפרד, אם לא מחמאס, אז לפחות מההתמכרות הלא ברורה לתבוסתנות (תמיר מורג, המהדורה המרכזית, 6.2.2024).

שנייה, אני חושב אבל שיש לך טעות בהגדרת השיח הזה תבוסתני. יש הבדל בין הדברים שנאמרים כאן בתוכנית לדברים שנאמרים בתקשורת, או אנשים כמו ידלין שאומרים את זה, כי הם מבחינתם מהרגע הראשון לא רצו לראות את ישראל מנצחת. יש להם שנאה אחת לאדם אחד, לנתניהו, כל עוד הוא מנהל את המלחמה. מבחינתם שחמאס ינצח (יקי אדמקר, הפטריוטים, 9.4.24).

מה שקורה בתקשורת זה דבר פשוט מופלא. כל הטרמינולוגיה שהם משתמשים זה משחק במוחות, זה הנדסת תודעה, זה דבר שלא ייאמן, עוד לא ראיתי דבר נבזי כמו לפצל טקס זיכרון ממלכתי לאסון לאומי, עוד לא ראיתי דבר נבזי כזה, וכל התקשורת מרפדת את האירוע הזה (ינון מגל, הפטריוטים, 27.8.24).

ב־4.73% מהאייטמים (N=13) הושוו עיתונאים וכלי תקשורת לארגוני טרור, נאצים, אנטישמים ואויבי המדינה בגין פעילותם העיתונאית. לדוגמה:

אמיר אורן הוא בסוף אחד מתוך רבים בעיתון "הארץ" שמאז השבעה באוקטובר פשוט עושים דבר נורא, פוגעים בלוחמים שלנו, פוגעים במדינת ישראל, פוגעים במלחמה שאנחנו מנהלים נגד גדולי אויבינו. ופה המקום להזכיר את הדבר שהוא לא פחות מחרפה ועדיין קורה אחרי כותרות כאלה, זה העובדה שעדיין מדינת ישראל מעבירה מיליוני שקלים מדי שנה לעיתון "הארץ", אם זה באמצעות מנויים לפקידות הבכירה בצה"ל, אם זה באמצעות מודעות פרסום שונות דרך לשכת העיתונות הממשלתית או כל מיני גופים אחרים, הגיע הזמן שלעיתון, שמתוכנו, מתוך העם שלנו, עושה את הפגיעה הזאת, להפסיק גם את המימון הכלכלי הזה (יקי אדמקר, הפטריוטים, 28.2.24).

העיתון הזה עושה נזק. אני לא קורא לסגור, אוקיי? אבל אני אומר, יש גבול בין לא לסגור עיתון לבין להתחיל לחלק אותו, שהמדינה תחלק אותו באמצעות בסיסי צה"ל וכאלה. מי שרוצה לקרוא את העיתון, להיות אנטישמי, לבריאות. אין שום סיבה שמדינת ישראל תממן, גם על ידי פרסום ממשלתי, וגם על ידי חלוקה לכל מיני גופים ממשלתיים, אז הגיע הזמן ששר התקשורת או שר הביטחון, או מי שזה לא יהיה, ישים קאט (דרור קאפח, הפטריוטים, 14.8.24).

יותם זמרי: "עמירה הס היא באמת, אמרתי לך כבר שאני מעדיף להגות אחרת את שם המשפחה שלה [...]". ינון מגל: "כאן גרים בכיף עמירה ורודולף הס" (הפטריוטים, 28.2.24).

ענת מטר ועמירה הס יכולות להקים מפלגה ביחד - מזדהים עם האויב (משה כהן אליה, הפטריוטים, 9.4.24).

לגבי רונן ברגמן והברק רבידים למיניהם, אני כל הזמן מעלה את הנקודה הזאת: אתם ישראלים. הנאמנות העליונה שלכם היא לפה. זה שאתה עובד ב"ניו־יורק טיימס", אתה עדיין מזדהה כישראלי, זה פשוט מטריד לראות עד כמה מלאכתם של האויבים שלנו נעשית הרבה פעמים על ידי אנשים מבפנים (משה כהן אליה, הפטריוטים, 18.7.24).

לסיכום, מתקפה על כלי תקשורת ועיתונאים הופיעה בלמעלה מעשירית האייטמים (13.5%), וכמעט 5% מכלל האייטמים במדגם כללו דה־לגיטימציה של עיתונאים והשוואתם לארגוני טרור, נאצים, אנטישמים ואויבי המדינה.

(4) הדהוד נטול ביקורת של תעמולה ממשלתית

קריטריון זה, כמתואר בפרק המתודולוגי, נבחן בשתי פעימות. בשלב הראשון בדקנו מה היו מסריו המרכזיים של ראש הממשלה נתניהו בחודשים שנכללו במדגם. ניתוח התעמולה הממשלתית במהלך שנת 2024, שנשען על מסיבות העיתונאים התכופות וההודעות לעיתונות מטעם לשכת נתניהו, אשר פורסמו בערוץ היוטיוב הרשמי של ראש ממשלת ישראל, העלה את המסרים המרכזיים הבאים:

"מסע ציד". המשפט הפלילי של נתניהו "תפור", פרי מזימה זדונית של מתנגדי נתניהו: "זה מסע ציד מאורגן" (הצהרת רה"מ, 10.11.24); "אני מחכה לחשוף את השיטה של מסע ציד אכזרי [...] העם לא טיפש, הוא הבין בדיוק מה קורה כאן - חקירות פוליטיות ומסע ציד פוליטי" (מסיבת עיתונאים, 9.12.24).

"ערוצי התבהלה". התקשורת המרכזית משדרת שקרים ומטעה את הציבור במטרה לעורר קיטוב, בהלה ופחד: "פייק ניוז של התקשורת [...] תרעלה ותבהלה בעיצומה של מלחמה" (הצהרת רה"מ, 10.11.24).

"הניצחון המוחלט". נתניהו כמצביא העליון יסיים את המלחמה בהשמדה מלאה של חמאס ולא בהסכם עימו: "נשיג את הניצחון המוחלט" (הצהרת רה"מ, 20.5.24); "אני נחוש יותר מתמיד להוביל אותנו לניצחון המוחלט" (הצהרת רה"מ, 10.11.24).

"סרבנות החמאס". חמאס הוא המכשול היחיד והבלעדי לחתימה על עסקה לשחרור החטופים: "ישראל היא לא זו שמונעת עסקה. חמאס מונע עסקה" (ישיבת ממשלה, 7.4.24); "החמאס הוא זה שמכשיל את שחרור חטופינו" (הצהרת רה"מ, 5.5.24); "מי שמונע את שחרור חטופינו הוא החמאס שממשיך להתנגד למתווה, ולא ממשלת ישראל שקיבלה אותו" (ישיבת ממשלה, 4.8.24).

"לחץ צבאי ישחרר חטופים". החטופים ישוחררו דווקא בזכות התמשכות המערכה המלחמתית מצידה של ישראל, ולא בהסכם עם חמאס: "הלחץ הצבאי שהם מפעילים

כאן [...] עוזר לנו לקדם את עסקת החטופים" (הצהרת רה"מ, 18.7.24); "הכניסה לרפיח משרתת שני יעדי מלחמה מרכזיים: השבת חטופינו וחיסול החמאס. אנחנו כבר הוכחנו בשחרור החטופים הקודם - לחץ צבאי על החמאס הוא תנאי הכרחי להשבת חטופינו" (הצהרת רה"מ, 7.5.24).

"מיעוט קיצוני ואלים". מי שמתנגדים לאופן שבו נתניהו מנהל את המלחמה, כמו משפחות החטופים ותומכיהן, הם בוגדים מבפנים המעוניינים לפורר את החברה הישראלית:

> ברגע זה, בעיצומה של המלחמה, צריך להתאחד כדי להדוף את ההתקפות נגדנו. זה הזמן לאחדות. אבל דווקא בזמן הזה, מיעוט קיצוני ואלים מנסה לגרור את המדינה לפילוג. אין דבר שאויבינו רוצים יותר. הם מייחלים לכך שפילוג פנימי ושנאת חינם יעצרו אותנו רגע לפני הניצחון (ישיבת ממשלה, 7.4.24).

בשלב השני נבדק המתאם בין המסרים של לשכת ראש הממשלה ובין שידורי ערוץ 14 באותו פרק זמן.

ב־40.4% מהאייטמים במדגם (N=111) הופיע הדהוד נטול ביקורת או מסגור עיתונאי של מסרי הממשלה המרכזיים באותה תקופה. כמו כן, באחת התוכניות במדגם אף שודר סרטון תדמית לראש הממשלה נתניהו (הפטריוטים, 20.3.24), ללא מסגור או ביקורת. במקרה אחר, מגיש המהדורה ינון מגל שידר את התוכנית כשלראשו כובע עם הסיסמה שטבעו יועצי התקשורת של נתניהו: "ניצחון מוחלט" (הפטריוטים, 6.3.24). כובע זה הופיע בתוכניות רבות בערוץ, ומגל אף ניסה למכור כובעים כאלה - ניסיון שנקטע בעקבות תלונות של התנועה לרגולציה הוגנת וסיקור של המיזם באתר העין השביעית (אגרי, 2024ב).

מלבד הסממנים החיצוניים, נתניהו זכה למחמאות גורפות, קרדיט בלעדי על הצלחות ואמון עיוור, לעיתים במוצהר:

> קודם כול נגיד, ההחלטה אתמול, מי שנשאר בודד בצמרת וקיבל את ההחלטה, עם הרבה מאוד תעוזה, עם הרבה מאוד אומץ לב, זה בנימין נתניהו (יעקב ברדוגו, המהדורה המרכזית, 31.7.24)

> אני סומך על נתניהו, גם כשהוא בהרדמה מלאה, יותר משאני סומך על גנץ או לפיד (ינון מגל, הפטריוטים, 1.4.24).

> אני רואה איך הוא [נתניהו] מגן על האינטרסים של מדינת ישראל, מול כל הכוחות המחלישים [...] יש על מי לסמוך (ינון מגל, הפטריוטים, 18.7.24).

> אני אומר בלב שלם שאני מאמין לראש הממשלה, שאם הוא ביקש מיורם כהן לבצע האזנות, זה רק לביטחון המדינה, כי ביטחון המדינה נפגע בגלל שלבכירים שלנו יש פה גדול (אראל סג"ל, המהדורה המרכזית, 5.12.24)

לצד הדהוד המסרים של נתניהו, שידור של סרטוני תעמולה מטעמו ופרשנויות חיוביות ומשבחות, לא נשמעה ביקורת על ראש הממשלה בתכנים שבמדגם. בעתיד, יש מקום לבחון אפשרות לשכלל את התהליך ולהסתמך בקריטריון זה על ניתוח טקסטים ממוחשב, ואולי אף מבוסס בינה מלאכותית. המשימה המרכזית - זיהוי מידת החפיפה בין מסריה של לשכת ראש הממשלה ובין המסרים של כלי התקשורת - היא משימה שתואמת את היכולות של מודלי שפה גדולים. קריטריון זה אף יוכל להשתכלל בזכות ההתפתחויות הטכנולוגיות הצפויות בשנים הקרובות.

דיון

הממצאים מעלים מספר מסקנות ומספר שאלות. ראשית, ניכר שהקריטריונים לזיהוי אנטי־עיתונות - ובראשם שקרים ותעמולה ממשלתית - נכחו בעקביות ובשיטתיות בתוכני ערוץ 14, הן במהדורת החדשות והן בתוכנית הפטריוטים. אך ערוץ 14 איננו מקרה יחיד. בישראל קמו כמה וכמה כלי תקשורת שפועלים באופן דומה, ומעלים חששות לאנטי־עיתונות במידה משתנה (למשל, ישראל היום, שהוקם במטרה לקדם את נתניהו [Benzaquen, 2015; Dahan & Bentham, 2017; Grossman et al., 2022], או התפתחויות מאוחרות יותר, כמו ערוץ הכלכלה בבעלות יצחק מירילשווילי, ערוץ i24, או ערוץ 16 המתוכנן). השלב הבא יהיה התבססות על הקריטריונים שעיצבנו כדי למקם גם אותם על הספקטרום שבין עיתונות לאנטי־עיתונות. כמו כן, ניתן יהיה לבחון כלי תקשורת דומים בעולם, במדינות כמו ארצות הברית, הודו והונג קונג, לפי קריטריונים אלה (Chadha & Bhat, 2022; George et al., 2025; Peck, 2019). בחינה שיטתית כזו תוכל גם לענות על השאלה שהעלו חוקרי התקשורת האמריקאית באואר ועמיתיו: האם Fox News הוא כלי תקשורת או מכונה פוליטית? (Bauer et al., 2022).

שנית, מבחינת היחס לעובדות, נראה כי המקרה הישראלי חמור מאלה שתועדו לאחרונה במדינות אחרות. כאמור, סטנדר ועמיתיה (Staender et al., 2024) הבחינו בין ארבעה סוגים של דיווח שקרי שהופיעו בכלי תקשורת אלטרנטיביים בצרפת, גרמניה, שווייץ, בריטניה וארצות הברית: הטיה מתונה, הטיה כבדה, מיסאינפורמציה אידיאולוגית ומיסאינפורמציה קיצונית. במקרים שנבחנו במחקרם נמצאו בעיקר שני סוגי ההטיה הראשונים, המתונים יותר. בקרב כלי תקשורת אלטרנטיביים עם הטיה מתונה, למשל, נמצאו תיאוריות קונספירציה רק ב־3% מהתכנים. לא ניתן לבצע השוואה ישירה בין המקרים, הנבדלים זה מזה בשלל פרמטרים; עם זאת, נוכחותן של

תיאוריות קונספירציה ביותר מעשירית התכנים בערוץ 14, שהוא ערוץ טלוויזיה פופולרי ולא אתר חדשות שולי, היא אינדיקציה למצבה החמור של סביבת המידע בישראל. מחקר עתידי יוכל לבחון את הגורמים שלהם ניתן לייחס את חומרת התכנים בערוץ 14 בהשוואה לכלי תקשורת מקבילים במדינות אחרות: האם הסיבה היא היעדר רגולציה? השתלטות הממשלה על הגופים המפקחים? הקיטוב הרגשי הקיצוני בישראל? ואולי המלחמה המתמשכת של נתניהו נגד עיתונות ביקורתית?

שלישית, נמצא שיעור מדאיג של אייטמים שבהם זוהו מופעי שנאה, גזענות והסתה (16%), ובפרט קריאות שנאה נגד פלסטינים ברצועת עזה, כולל הסתה לאלימות, פשעי מלחמה ורצח עם (11.6%). גם התכנים עצמם, והדוגמאות המובאות במאמר, קשים לעיכול. יהיה מעניין לבחון בהמשך האם כעת, כמעט שלוש שנים אחרי אוקטובר 2023, שיעור מופעי השנאה בערוץ פחת, או אם רק תמהיל המטרות שלו השתנה (למשל, יותר שנאה כלפי מפגינים, פחות שנאה כלפי עזתים). בעוד מחקרים רבים מנטרים ומנתחים שיח שנאה ברשתות החברתיות, ואף נעזרים בכלים מבוססי בינה מלאכותית לקיצור מלאכת הניטור, עד כה הופנתה תשומת לב מחקרית מוגבלת לניטור וניתוח של ביטויי שנאה, גזענות והסתה בכלי תקשורת. לנוכח הנסיגה הדמוקרטית במדינות רבות בעולם והעלייה בסמכותנות פופוליסטית, יש מקום להעמיק את הידע שלנו על הפצת שנאה והסתה בכלי תקשורת, ולא רק ברשתות החברתיות.

סיכום

העלייה במתקפות נגד חופש העיתונות ברחבי העולם, והשימוש המניפולטיבי שעושים פוליטיקאים פופוליסטיים בכלי תקשורת מגויסים במטרה לפגוע בסביבת המידע הנחוצה לכל חברה ששואפת להיות דמוקרטית, מחייבים את עולם העיתונות - הן עיתונאים והן חוקרי תקשורת - לפתח כלים להבחנה בין עיתונות ובין ניסיונות מניפולטיביים להשתמש בחזות עיתונאית להפצת שקרים, שנאה ותעמולה (Panievsky, 2025, 2026). מאמר זה עושה צעד ראשון בכיוון נחוץ זה, בניסיון לפתח מדדים שיסייעו למקם כלי תקשורת על הספקטרום שבין כלי תקשורת עיתונאיים לכלי תקשורת המתחזים לכאלה לשם הפצת דיסאינפורמציה, תעמולה ושנאה (Damstra et al., 2021; George, 2023; Palau-Sampio, 2023). התרומה של מאמר זה נוגעת לשני מישורים: ראשית, ניסוח ארבעה קריטריונים לזיהוי כלי תקשורת אנטי־עיתונאיים, ושנית, הדגמת שימושיותו של מודל זה באמצעות המקרה של ערוץ 14 הישראלי.

פתחנו בהצגת הקריטריונים להבחנה בין עיתונות - שנועדה ליידע, לבקר את השלטון, ליצור קהילה מדומיינת ולעורר דיון בענייני היום - ובין אנטי־עיתונות,

שמטרותיה שונות בתכלית, ולעיתים הפוכות. הקריטריונים שהצענו מבוססים נורמטיבית על ההיסטוריה של כתיבה על תפקידי העיתונות בחברות ששואפות להיות דמוקרטיות, וכוללים: (1) יחס לשקרים בני־הפרכה ותיאוריות קונספירציה; (2) הפצת שנאה, גזענות והסתה לאלימות; (3) יחס לעיתונאים וכלי תקשורת עיתונאיים; (4) הדהוד תעמולה ממשלתית. הדגמנו את שימושיות המודל להבחנה בין עיתונות לאנטי־עיתונות דרך מקרה המבחן של ערוץ 14. באמצעות קידוד מדגם משידורי הערוץ במהלך שנת 2024, מצאנו כי שיעור האייטמים שבהם מופיעים כלל הקריטריונים לזיהוי אנטי־עיתונות גבוה במיוחד, גם בפרספקטיבה השוואתית. כל אחד מהקריטריונים הופיע בלמעלה מעשירית הפריטים במדגם. הקריטריון הדומיננטי ביותר, "הדהוד תעמולה ממשלתית", הופיע ביותר מ־40% מהאייטמים. אחריו, הקריטריון השכיח ביותר היה "שקרים בני־הפרכה", שהופיע ב־34% מהתכנים. גם תיאוריות קונספירציה בלתי מבוססות הופיעו ביותר מעשירית הפריטים במדגם, ובראשן תיאוריית הקשר הטוענת כי מתקפת חמאס בשבעה באוקטובר היא תוצאה של "בגידה מבפנים". ממצא זה מספק חיזוק נוסף לממצאים של ניר ועמיתיו, אשר ערכו מחקר קהל ומצאו הלימה בין צפייה בערוץ 14 לאמונה בתיאוריית הקונספירציה (פרסיקו, 2023).

המודל שהצענו כאן רלוונטי ואפקטיבי למקרה הישראלי. יהיה צורך בקידוד מבוסס תרבות כדי לשכלל אותו ולהתאימו ליישום במדינות אחרות, אך הקריטריונים הבסיסיים, הנובעים מתפיסה נורמטיבית ביחס לתפקיד העיתונות בחברה דמוקרטית, נותרים על כנם. לצד האתגרים הרבים שמציבות טכנולוגיות חדשות - ובראשן מודלי שפה גדולים מבוססי בינה מלאכותית - בפני מקצוע העיתונות וחוקרי תקשורת, ישנן גם הזדמנויות. בהקשר של המחקר הנוכחי, ברצוננו להפנות את תשומת הלב לפוטנציאל הגלום בשימוש בכלי בינה מלאכותית לטובת הבחנה בין כלי תקשורת עיתונאיים ואנטי־עיתונאיים. להבחנה זו משמעויות משפטיות, רגולטוריות ופוליטיות. מחקרים עתידיים במדינות ותרבויות עיתונאיות שונות יידרשו לפיתוח, חידוד ושיפור של מדד האנטי־עיתונות החלוצי המוצג כאן.

הערות

1 בשנת 2020, בעקבות תלונות על התכנים ששודרו בתוכנית הפטריוטים, הנחתה מועצת הכבלים את הערוץ להוסיף לתוכנית כתובית שעל פיה "התוכנית הפטריוטים הינה תוכנית אקטואליה העשויה להכיל תכנים סאטיריים. ככל שישולבו בתוכנית תכנים סאטיריים, אין לייחס לנאמר בהם שום משמעות אחרת או ניסיון לפגיעה". כיום התוכנית מוגדרת באתר הערוץ "תוכנית סאטירה יומית", אולם בפועל היא לא כוללת מערכונים או סאטירה, אלא מתנהלת כתוכנית אקטואליה לכל דבר ועניין, עם דוברים שונים המנתחים את אירועי היום.

2 https://www.youtube.com/@IsraeliPM

רשימת המקורות

אגרי, ח' (2024א, 17 בספטמבר). ערוץ 14 הוא איום מסוג חדש על הדמוקרטיה הישראלית. **העין השביעית**. https://www.the7eye.org.il/529152

אגרי, ח' (2024ב, 7 ביוני). ניצחון מוחלט לחשבון הבנק של ינון מגל? **העין השביעית**. https://www.the7eye.org.il/521074

אלרן, מ' ודיטש, מ' (2023). המהפכה המשפטית וההתנגדות הציבורית לה: עד כמה ייפגע החוסן החברתי והביטחון הלאומי? **המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS)**. https://www.inss.org.il/he/publication/reform-and-social-resilience/

ב"ז, א' (2020, 4 במאי). חבלה כפולה של המערכת הפוליטית בפיקוח על התקשורת המסחרית. **העין השביעית**. https://www.the7eye.org.il/371214

ב"ז, א' (2022, 2 בינואר). נתניהו וערוץ 20: סיפורה של אכיפה בררנית. **העין השביעית**. https://www.the7eye.org.il/440625

ב"ז, א' (2024, 9 בנובמבר). חשיפה: היקף הפרסום הממשלתי בערוץ 14 זינק אחרי חזרת נתניהו לשלטון. **שקוף**. https://shakuf.co.il/53563

גואטה, י' (2026, 26 באפריל). ערוץ 14 כבר נהפך למכונת מזומנים - למה הוא ממשיך לקבל הקלות וצ'ופרים? **דה מרקר**. https://www.themarker.com/news/themedia/2026-04-26/ty-article/.premium/0000019d-c55d-db3c-a1ff-d7fd1e7a0000

דיטש, מ', שפרן גיטלמן, ע', גיטלין, א' ושני, ג' (2025, 21 באוקטובר). ממצאי סקר "חרבות ברזל": אוקטובר 2025. **המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS)**. https://www.inss.org.il/he/publication/survey-october-2025/

הרמן, ת' וענבי, א' (2023, 13 במרץ). סקר פברואר 2023: עלייה בתמיכה בכל שיטות המחאה נגד תכנית לוין. **המכון הישראלי לדמוקרטיה**. https://www.idi.org.il/articles/48227

הרמן, ת', יוחנני, ל', קפלן, י' וספוז'ניקוב, א"א' (2025, 15 בינואר). סקר דצמבר 2024: רוב הציבור תומך בעסקה כוללת לשחרור כול החטופים בתמורה לסיום המלחמה. **המכון הישראלי לדמוקרטיה**. https://www.idi.org.il/articles/57946

ורטהיים, ד' (2024, 17 בדצמבר). ברייטינג: קשת 12 וערוץ 14 עולות, רשת 13 ממשיכה לצלול. **וואלה**. http://b.walla.co.il/item/3712422

טאוסיג, ש' (2023, 7 בפברואר). נתניהו מעניק הקלות בשווי עשרות מיליוני שקלים לערוץ 14. **העין השביעית**. https://www.the7eye.org.il/477999

חוק העונשין, תשל"ז־1977. https://fs.knesset.gov.il//9/law/9_lsr_311018.PDF

חוק לשון הרע, תשכ"ה־1965. https://fs.knesset.gov.il//5/law/5_lsr_208497.PDF

כהן, ע"ד (2023, 9 במרץ). הרייטינג של ערוץ 14 נוסק, ולא רק בזכות נתניהו ודיסטל אטבריאן. **הארץ**. https://www.haaretz.co.il/gallery/media/2023-03-09/ty-article-magazine/premium/00000186-c159-d247-a5ff-cb7f71c20000

מאמר המערכת (2022, 3 באוקטובר). הניחו לערוץ 14. **הארץ**. https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/2022-10-03/ty-article-opinion/.premium/00000183-9 8ba-ddae-a387-bbfa2f390000

מליאת מועצת העיתונות והתקשורת (2020, ספטמבר). **תקנון האתיקה של מועצת העיתונות והתקשורת בישראל**. https://fs.knesset.gov.il/25/Committees/25_ci_bg_5541045.pdf

פרסיקו, א' (2023, 12 בדצמבר). "תדירות הצפייה בערוץ 14 מגבירה אמונה בקונספירציות". **העין השביעית**. https://www.the7eye.org.il/505158

פרסיקו, א' (2025א, 12 בפברואר). קריאה לחקירה פלילית נגד ערוץ 14 בחשד להמרדה והסתה. **העין השביעית**. https://www.the7eye.org.il/543343

פרסיקו, א' (2025ב, 14 בדצמבר). משטרת ישראל: התלונות על הסתה לפשעי מלחמה בערוץ 14 נמצאות בבדיקה. **העין השביעית**. https://www.the7eye.org.il/562727

קושמרו, ד' (2025, 11 ביולי). סקר אולפן שישי: רוב מוחלט בציבור בעד עסקה בפעימה אחת וסיום המלחמה בעזה. **חדשות 12**. https://www.mako.co.il/news-politics/2025_q3/Article-8201fd74a2af791026.htm

קליין, ע' ובר־מאיר, א' (2025, 26 ביולי). האם ממשל ביידן מימן במיליארד דולר ארגוני מחאה נגד הממשלה? הקייס חלש. **גלובס**. https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001517085

Aalberg, T., & Curran, J. (Eds). (2011). *How media inform democracy: A comparative approach*. Routledge.

Adams, K. (2020). Between Trump and a hard place: Civil gatekeeping and moral equivalence in press endorsements of 2016 presidential candidates. *Journalism Studies, 21*(11), 1531–1550. https://doi.org/10.1080/1461670X.2020.1770118

Akbari, A. (2025). Big Tech authoritarianism: Political synergies of an emerging power. *Dialogues on Digital Society, 1*(3), 317–321. https://doi.org/10.1177/29768640251370968

Albladi, A., Islam, M., Das, A., Bigonah, M., Zhang, Z., Jamshidi, F., Rahgouy, M., Raychawdhary, N., Marghitu, D., & Seals, C. (2025). hate speech detection using large language models: A comprehensive review. *IEEE Access, 13*, 20871–20892. https://doi.org/10.1109/ACCESS.2025.3532397

Andersen, J., & Søe, S. O. (2020). Communicative actions we live by: The problem with fact-checking, tagging or flagging fake news – the case of Facebook. *European Journal of Communication, 35*(2), 126–139. https://doi.org/10.1177/0267323119894489

Anderson, B. (2008). *Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism*. In S. Seidman & J. C. Alexander (Eds.), *The new social theory reader* (2nd ed.). Routledge.

Anderson, C. W. (2021). 'A journalism of fear'. *Journalism, 22*(8), 1912–1928. https://doi.org/10.1177/1464884920913383

Anderson, P. J. (2007). Competing models of journalism and democracy. In P. J. Anderson & G. Ward (Eds.), *The future of journalism in the advanced democracies*. Routledge.

Arceneaux, K., Johnson, M., Lindstädt, R., & Vander Wielen, R. J. (2016). The influence of news media on political elites: Investigating strategic responsiveness in congress. *American Journal of Political Science, 60*(1), 5–29. https://doi.org/10.1111/ajps.12171

Arceneaux, K., Johnson, M., & Cryderman, J. (2013). Communication, persuasion, and the conditioning value of selective exposure: Like minds may unite and divide but they mostly tune out. *Political Communication, 30*(2), 213–231. https://doi.org/10.1080/10584609.2012.737424

Ash, E., Galletta, S., Hangartner, D., Margalit, Y., & Pinna, M. (2024). The effect of Fox News on health behavior during COVID-19. *Political Analysis, 32*(2), 275–284. https://doi.org/10.1017/pan.2023.21

Bachmann, I., & Valenzuela, S. (2023). Studying the downstream effects of fact-checking on social media: Experiments on correction formats, belief accuracy, and media trust. *Social Media + Society, 9*(2), 20563051231179694. https://doi.org/10.1177/20563051231179694

Baider, F. (2023). Covert Islamophobia and Antisemitism via conspiracy theory. In V. Guillén-Nieto, A. Doval Pais, & D. Stein (Eds.), *From fear to hate: Legal-linguistic perspectives on migration* (pp. 149–172). De Gruyter Mouton.

Baker, C. E. (2001). *Media, markets, and democracy*. Cambridge University Press.

Banaji, S., & Bhat, R. (2022). *Social media and hate*. Taylor & Francis. https://doi.org/10.4324/9781003083078

Bar-Zohar, I. (2020, May 4). Double sabotage by the political system in overseeing commercial media. *The Seventh Eye*. https://www.the7eye.org.il/371214 [in Hebrew]

Bar-Zohar, I. (2022, January 2). Netanyahu and Channel 20: The story of selective enforcement. *The Seventh Eye*. https://www.the7eye.org.il/440625 [in Hebrew]

Bar-Zohar, I. (2024, November 9). Exposed: Government advertising spend on Channel 14 surged after Netanyahu's return to power. *Shakuf*. https://shakuf.co.il/53563 [in Hebrew]

Bauer, A. J., Nadler, A., & Nelson, J. L. (2022). What is Fox News? partisan journalism, misinformation, and the problem of classification. *Electronic News, 16*(1), 18–29. https://doi.org/10.1177/19312431211060426

Bell, A. M., DeSante, C. D., Gift, T., & Smith, C. W. (2022). Entering the "foxhole": Partisan media priming and the application of racial justice in America. *Research & Politics, 9*(4), 20531680221137136. https://doi.org/10.1177/20531680221137136

Bennett, W. L., & Serrin, W. (2005). The watchdog role. In G. Overholser & K. H. Jamieson (Eds.), *The press* (pp. 169–188). Oxford University Press.

Bhat, P., & Chadha, K. (2020). Anti-media populism: Expressions of media distrust by right-wing media in India. *Journal of International and Intercultural Communication, 13*(2), 166–182. https://doi.org/10.1080/17513057.2020.1739320

Boczkowski, P. J., & Papacharissi, Z. (Eds). (2018). *Trump and the media*. The MIT Press.

Booth, R. (2025, January 8). 'Dispiriting': Factchecker reacts to Meta's move to scrap role. *The Guardian*. https://www.theguardian.com/technology/2025/jan/08/dispiriting-a-factchecker-reacts-to-meta-facebook-move-to-scrap-role

Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development*. SAGE.

Braun, V., & Clarke, V. (2023). Thematic analysis. In F. Maggino (Ed.), *Encyclopedia of quality of life and well-being research* (pp. 7187–7193). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-17299-1_3470

Bromley, R. (2011). *Beast, vermin, insect – Hate media and the construction of the enemy: The case of Rwanda, 1990–1994*. Brill. https://doi.org/10.1163/9789401200387_004

Broockman, D., & Kalla, J. (2022). *The manifold effects of partisan media on viewers' beliefs and attitudes: A field experiment with Fox News viewers*. OSF Preprints. https://doi.org/10.31219/osf.io/jrw26

Carey, J. W. (1989). A cultural approach to communication. In *Communication as culture: Essays on media and society* (pp. 11–28). Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203928912

Carlson, M. (2016). Metajournalistic discourse and the meanings of journalism: Definitional control, boundary work, and legitimation. *Communication Theory, 26*(4), 349–368. https://doi.org/10.1111/comt.12088

Carlson, M. (2018). Boundary work. In T. P. Vos, F. Hanusch, D. Dimitrakopoulou, M. Geertsema-Sligh and A. She (Eds.), *The international encyclopedia of journalism studies*. John Wiley & Sons. https://doi.org/10.1002/9781118841570.iejs0035

Carlson, M., Robinson, S., & Lewis, S. C. (2022). *News after Trump: Journalism's crisis of relevance in a changed media culture*. OUP USA.

Carpentier, N., & Wimmer, J. (2024). Media and democracy. In *democracy and media in europe*. Routledge.

Casas, A., Menchen-Trevino, E., & Wojcieszak, M. (2022). Exposure to extremely partisan news from the other political side shows scarce boomerang effects. *Political Behavior, 45*, 1491–1530. https://doi.org/10.1007/s11109-021-09769-9

Chadha, K., & Bhat, P. (2022). Alternative news media and critique of mainstream journalism in India: The case of OpIndia. *Digital Journalism, 10*(8), 1283–1301. https://doi.org/10.1080/21670811.2022.2118143

Christians, C. G., Glasser, T. L., McQuail, D., Nordenstreng, K., & White, R. A. (2010). *Normative theories of the media: Journalism in democratic societies*. University of Illinois Press.

Cohen, I. D. (2023, March 9). Channel 14's ratings are soaring, and not only thanks to Netanyahu and Distel Atbaryan. *Haaretz*. https://www.haaretz.co.il/gallery/media/2023-03-09/ty-article-magazine/.premium/00000186-c159-d247-a5ff-cb7f71c20000 [in Hebrew]

Curran, J. (2011). *Media and democracy*. Taylor & Francis.

Curran, J., & Redden, J. (2025). *Understanding media*. Penguin Press.

Damstra, A., Boomgaarden, H. G., Broda, E., Lindgren, E., Strömbäck, J., Tsfati, Y., & Vliegenthart, R. (2021). What does fake look like? A review of the literature on intentional deception in the news and on social media. *Journalism Studies, 22*(14), 1947–1963. https://doi.org/10.1080/1461670X.2021.1979423

Deitch, M., Shafran Gittleman, I., Gitlin, A., & Shani, G. (2025, October 21). *"Swords of Iron" survey findings: October 2025*. Institute for National Security Studies (INSS). https://www.inss.org.il/he/publication/survey-october-2025/ [in Hebrew]

DellaVigna, S., & Kaplan, E. (2007). The Fox News effect: Media bias and voting. *The Quarterly Journal of Economics, 122*(3), 1187–1234. https://doi.org/10.1162/qjec.122.3.1187

Dilliplane, S. (2011). All the news you want to hear: The impact of partisan news exposure on political participation. *Public Opinion Quarterly, 75*(2), 287–316. https://doi.org/10.1093/poq/nfr006

Druckman, J. N., Gubitz, S. R., Levendusky, M. S., & Lloyd, A. M. (2019). How incivility on partisan media (de)polarizes the electorate. *The Journal of Politics, 81*(1), 291–295. https://doi.org/10.1086/699912

Editorial Staff. (2022, October 3). Leave Channel 14 alone. *Haaretz*. https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/2022-10-03/ty-article-opinion/.premium/00000183-98ba-ddae-a387-bbfa2f390000 [in Hebrew]

Egri, C. (2024a, September 17). Channel 14 is a new kind of threat to Israeli democracy. *The Seventh Eye*. https://www.the7eye.org.il/529152 [in Hebrew]

Egri, C. (2024b, June 7). A total win for Yinon Magal's bank account?. *The Seventh Eye*. https://www.the7eye.org.il/521074 [in Hebrew]

Elran, M., & Deitch, M. (2023). *The judicial overhaul and public resistance to it: To what extent will social resilience and national security be harmed?*. Institute for National Security Studies (INSS). https://www.inss.org.il/he/publication/reform-and-social-resilience [in Hebrew]

Fasching, N., & Lelkes, Y. (2025). Model-dependent moderation: Inconsistencies in hate speech detection across LLM-based systems. In W. Che, J. Nabende, E. Shutova, & M. T. Pilehvar (Eds.), *Findings of the Association for Computational Linguistics: ACL 2025* (pp. 22271–22285). Association for Computational Linguistics. https://doi.org/10.18653/v1/2025.findings-acl.1144

Fereday, J., & Muir-Cochrane, E. (2006). Demonstrating rigor using thematic analysis: A hybrid approach of inductive and deductive coding and theme development. *International Journal of Qualitative Methods, 5*(1), 80–92. https://doi.org/10.1177/160940690600500107

Fuchs, C. (2018). *Digital demagogue: Authoritarian capitalism in the age of Trump and Twitter*. Pluto Press.

Gans, H. J. (1998). What can journalists actually do for American democracy? *Harvard International Journal of Press/Politics, 3*(4), 6–12. https://doi.org/10.1177/1081180X98003004003

Garrett, R. K., Weeks, B. E., & Neo, R. L. (2016). Driving a wedge between evidence and beliefs: How online ideological news exposure promotes political misperceptions. *Journal of Computer-Mediated Communication, 21*(5), 331–348. https://doi.org/10.1111/jcc4.12164

George, C. (2023). Left or right, reactionary anti-liberal media are worth closer study. *Journalism & Communication Monographs, 25*(4), 365–369. https://doi.org/10.1177/15226379231201457

Gerbaudo, P., De Falco, C. C., Giorgi, G., Keeling, S., Murolo, A., & Nunziata, F. (2023). Angry posts mobilize: Emotional communication and online mobilization in the Facebook pages of Western European right-wing populist leaders. *Social Media + Society, 9*(1), 20563051231163327. https://doi.org/10.1177/20563051231163327

Glaun, D. (2021). Germany's laws on Antisemitic hate speech and Holocaust denial. *PBS*. https://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/germanys-laws-antisemitic-hate-speech-nazi-propaganda-holocaust-denial/

Goldstein, T. (2007). *Killing the messenger: 100 years of media criticism* (revised edition). Columbia University Press.

Guess, A. M., Barberá, P., Munzert, S., & Yang, J. (2021). The consequences of online partisan media. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 118*(14), e2013464118. https://doi.org/10.1073/pnas.2013464118

Guetta, Y. (2026, April 26). Channel 14 has already become a cash machine — so why does it keep getting perks and breaks?. *TheMarker*. https://www.themarker.com/news/themedia/2026-04-26/ty-article/.premium/0000019d-c55d-db3c-a1ff-d7fd1e7a0000 [in Hebrew]

Habermas, J. (1991). *The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society* (T. Burger, Trans.). MIT Press.

Hackett, R. A., & Zhao, Y. (1998). *Sustaining democracy?: Journalism and the politics of objectivity* (2nd ed.). University of Toronto Press.

Hallin, D. C., Kitzberger, P., & Palos-Pons, M. (2025). Media anti-populism and political parallelism in Latin America. *Annals of the International Communication Association, 49*(2), 61–95. https://doi.org/10.1093/anncom/wlaf003

Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). *Comparing media systems: Three models of media and politics*. Cambridge University Press.

Hameleers, M. (2020). Populist disinformation: Exploring intersections between online populism and disinformation in the US and the Netherlands. *Politics and Governance, 8*(1), 146–157. https://doi.org/10.17645/pag.v8i1.2478

Harrison, J., & Pukallus, S. (2021). The politics of impunity: A study of journalists' experiential accounts of impunity in Bulgaria, Democratic Republic of Congo, India, Mexico and Pakistan. *Journalism, 22*(2), 303–319. https://doi.org/10.1177/1464884918778248

Heltzel, G., & Laurin, K. (2024). Why Twitter sometimes rewards what most people disapprove of: The case of cross-party political relations. *Psychological Science, 35*(9), 976–994. https://doi.org/10.1177/09567976241258149

Hermann, T., & Anabi, O. (2023, March 13). *February 2023 survey: Rising support for all forms of protest against the Levin plan*. Israel Democracy Institute. https://www.idi.org.il/articles/48227 [in Hebrew]

Hermann, T., Yohanani, L., Kaplan, Y., & Sapozhnikova, I. O. (2025, January 15). *December 2024 survey: Majority of the public supports a comprehensive deal to release all hostages in exchange for ending the war*. Israel Democracy Institute. https://www.idi.org.il/articles/57946 [in Hebrew]

Iyengar, S., Lelkes, Y., Levendusky, M., Malhotra, N., & Westwood, S. J. (2019). The origins and consequences of affective polarization in the United States. *Annual Review of Political Science, 22*(1), 129–146. https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-051117-073034

Jackson, J. (2017, February 15). Fact-checkers are weapons in the post-truth wars, but they're not all on one side. *The Guardian*. https://www.theguardian.com/media/2017/feb/15/fact-checkers-are-weapons-in-the-post-truth-wars-but-theyre-not-all-on-one-side

Jamieson, K. H., & Cappella, J. N. (2008). *Echo chamber: Rush Limbaugh and the conservative media establishment*. Oxford University Press.

Klein, A., & Bar-Meir, U. (2025, July 26). Did the Biden administration fund anti-government protest organizations to the tune of a billion dollars? The case is weak. *Globes*. https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001517085 [in Hebrew]

Kushmaro, D. (2025, July 11). Ulpan Shishi survey: Overwhelming majority of the public favors a single-phase deal and an end to the war in Gaza. *Channel 12 News*. https://www.mako.co.il/news-politics/2025_q3/Article-8201fd74a2af791026.htm [in Hebrew]

Lacatus, C., & Meibauer, G. (2023). Crisis, rhetoric and right-wing populist incumbency: An analysis of Donald Trump's tweets and press briefings. *Government and Opposition, 58*(2), 249–267. https://doi.org/10.1017/gov.2021.34

Ladd, J. M. (2011). *Why Americans hate the media and how it matters*. Princeton University Press.

Ladd, J. M., & Podkul, A. R. (2020). Sowing distrust of the news media as an electoral strategy. In E. Suhay, B. Grofman & A. H. Trechsel (Eds.), *The Oxford handbook of electoral persuasion* (pp. 427–454). Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190860806.013.17

Lajevardi, N., Oskooii, K. A. R., & Walker, H. (2022). Hate, amplified? Social media news consumption and support for anti-Muslim policies. *Journal of Public Policy, 42*(4), 656–683. https://doi.org/10.1017/S0143814X22000083

Lee, D. (2019, November 19). Election debate: Conservatives criticised for renaming Twitter profile 'factcheckUK'. *BBC News*. https://www.bbc.co.uk/news/technology-50482637

Levendusky, M. (2013a). *How partisan media polarize America*. University of Chicago Press.

Levendusky, M. S. (2013b). Why do partisan media polarize viewers? *American Journal of Political Science, 57*(3), 611–623. https://doi.org/10.1111/ajps.12008

Lewis, S. C. (2012). The tension between professional control and open participation: Journalism and its boundaries. *Information, Communication & Society, 15*(6), 836–866. https://doi.org/10.1080/1369118X.2012.674150

Lindgren, E., Rönnerstrand, B., Rettenegger, G., Breitholtz, E., Cooper, R., & Sayeed, A. (2024). Coded appeals and political gains: Exploring the impact of racial dogwhistles on political support. *Journalism & Mass Communication Quarterly, 103*(2), 696–723. https://doi.org/10.1177/10776990241280373

Maras, S. (2012). *Objectivity in journalism*. Polity Press.

Martin, G. J., & Yurukoglu, A. (2017). Bias in cable news: Persuasion and polarization. *American Economic Review, 107*(9), 2565–2599. https://doi.org/10.1257/aer.20160812

McChesney, R. W. (2004). *Our unfree press: 100 years of radical media criticism*. The New Press.

McNair, B. (2012). *Journalism and democracy: An evaluation of the political public sphere*. Routledge.

Mellado, C. (Ed.). (2020). *Beyond journalistic norms: Role performance and news in comparative perspective*. Routledge.

Meyers, O. (2005). Israeli journalism during the state's formative era: Between ideological affiliation and professional consciousness. *Journalism History, 31*(2), 88–97.

Morris, D. S., & Morris, J. S. (2022). Partisan media exposure, polarization, and candidate evaluations in the 2016 general election. *Social Science Quarterly, 103*(5), 1101–1112. https://doi.org/10.1111/ssqu.13182

Nadler, A., & Bauer, A. J. (2019). *News on the right: Studying conservative news cultures*. Oxford University Press.

Nygaard, S. (2020). Boundary work: Intermedia agenda-setting between right-wing alternative media and professional journalism. *Journalism Studies, 21*(6), 766–782. https://doi.org/10.1080/1461670X.2020.1722731

Nygaard, S. (2021). On the mainstream/alternative continuum: Mainstream media reactions to right-wing alternative news media. *Digital Journalism, 9*(10), 1398–1414. https://doi.org/10.1080/21670811.2021.1894962

Overholser, G., & Jamieson, K. H. (2005). *The press*. Oxford University Press.

Palau-Sampio, D. (2023). Pseudo-media disinformation patterns: Polarised discourse, clickbait and twisted journalistic mimicry. *Journalism Practice, 17*(10), 2140–2158. https://doi.org/10.1080/17512786.2022.2126992

Panievsky, A. (2021). Covering populist media criticism: When journalists' professional norms turn against them. *International Journal of Communication, 15*, 2136–2155.

Panievsky, A. (2025). *The new censorship: How the war on media is taking us down*. Footnote Press.

Panievsky, A. (2026). Anti-media media: A normative approach to media positionality. *International Journal of Communication, 20*(17), 714–730.

Panievsky, A., David, Y., Gidron, N., & Sheffer, L. (2025). Imagined journalists: New framework for studying media–audiences relationship in populist times. *The International Journal of Press/Politics, 30*(1), 38–62. https://doi.org/10.1177/19401612241231541

Parekh, B. (2012). Is there a case for banning hate speech? In M. Herz & P. Molnar (Eds.), *The content and context of hate speech* (pp. 37–56). Cambridge University Press.

Parvaresh, V. (2023). Covertly communicated hate speech: A corpus-assisted pragmatic study. *Journal of Pragmatics, 205*, 63–77. https://doi.org/10.1016/j.pragma.2022.12.009

Penal Law, 5737-1977 (Isr.). https://fs.knesset.gov.il//9/law/9_lsr_311018.PDF [in Hebrew]

Persico, O. (2023, December 12). "Frequency of watching Channel 14 increases belief in conspiracy theories". *The Seventh Eye*. https://www.the7eye.org.il/505158 [in Hebrew]

Persico, O. (2025a, February 12). Call for a criminal investigation against Channel 14 on suspicion of sedition and incitement. *The Seventh Eye*. https://www.the7eye.org.il/543343 [in Hebrew]

Persico, O. (2025b, December 14). Israel Police: Complaints of incitement to war crimes on Channel 14 under review. *The Seventh Eye*. https://www.the7eye.org.il/562727 [in Hebrew]

Press and Communications Council, Plenum. (2020, September). *Code of ethics of the Press and Communications Council in Israel*. https://fs.knesset.gov.il/25/Committees/25_ci_bg_5541045.pdf [in Hebrew]

Prohibition of Defamation Law, 5725-1965 (Isr.). https://fs.knesset.gov.il//5/law/5_lsr_208497.PDF [in Hebrew]

Pickard, V. (2019). *Democracy without journalism? Confronting the misinformation society*. Oxford University Press.

Rashkin, H., Choi, E., Jang, J. Y., Volkova, S., & Choi, Y. (2017). Truth of varying shades: Analyzing language in fake news and political fact-checking. In M. Palmer, R. Hwa, & S. Riedel (Eds), *Proceedings of the 2017 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing* (pp. 2931–2937). Association for Computational Linguistics. https://doi.org/10.18653/v1/D17-1317

Revers, M. (2014). Journalistic professionalism as performance and boundary work: Source relations at the state house. *Journalism, 15*(1), 37–52. https://doi.org/10.1177/1464884913480459

Rogenhofer, J. M., & Panievsky, A. (2021). Antidemocratic populism in power: Comparing Erdoğan's Turkey with Modi's India and Netanyahu's Israel. *Democratization, 28*(8), 1394–1415. https://doi.org/10.1080/13510347.2020.1795135

Rosen, J. (1999). *What are journalists for?* Yale University Press.

Schudson, M. (1981). *Discovering the news: A social history of American newspapers*. Basic Books.

Schudson, M. (2008). *Why democracies need an unlovable press*. Polity.

Schudson, M. (2018). *Why journalism still matters*. Polity.

Shultziner, D., & Stukalin, Y. (2021). Politicizing what's news: How partisan media bias occurs in news production. *Mass Communication and Society*, *24*(3), 372-393.

Simonov, A., Sacher, S., Dubé, J.-P., & Biswas, S. (2022). Frontiers: The persuasive effect of Fox News: Noncompliance with social distancing during the COVID-19 pandemic. *Marketing Science, 41*(2), 230–242. https://doi.org/10.1287/mksc.2021.1328

Sotirovic, M. (2019). Propaganda and journalism. In M. Powers (Ed.), *Oxford Research Encyclopedia of Communication* (online ed.). Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.864

Staender, A., Humprecht, E., & Esser, F. (2024). Alternative media vary between mild distortion and extreme misinformation: Steps toward a typology. *Digital Journalism, 12*(6), 830–850. https://doi.org/10.1080/21670811.2024.2326928

Starr, P. (2008). Democratic theory and the history of communications. In B. Zelizer (Ed.), *Explorations in communication and history* (pp. 27–44). Routledge.

Štětka, V., & Mihelj, S. (2024). The rise of the illiberal public sphere. In V. Štětka & S. Mihelj (Eds.), *The illiberal public sphere: Media in polarized societies* (pp. 25–59). Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-54489-7_2

Stevens, D., & Allen, B. (2017). When going to war is costly: A comparative study of audiences and the partisan press. *The International Journal of Press/Politics, 22*(3), 380–401. https://doi.org/10.1177/1940161217708065

Strömbäck, J. (2005). In search of a standard: Four models of democracy and their normative implications for journalism. *Journalism Studies, 6*(3), 331–345. https://doi.org/10.1080/14616700500131950

Stroud, N. J., & Curry, A. (2015). The polarizing effects of partisan and mainstream news. In A. Yoshinaka & J. A. Thurber (Eds.), *American gridlock: The sources, character, and impact of political polarization* (pp. 337–354). Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9781316287002.017

Suk, J., Shah, D. V., & McLeod, D. M. (2022). Breaking the "virtuous circle": How partisan communication flows can erode social trust but drive participation. *Human Communication Research, 48*(1), 88–115. https://doi.org/10.1093/hcr/hqab015

Tanjug. (2011, May 24). State broadcaster "sorry" for 1990s. *B92*. https://www.b92.net/o/eng/news/politics-article?yyyy=2011&mm=05&dd=24&nav_id=74507

Tausig, S. (2023, February 7). Netanyahu grants Channel 14 benefits worth tens of millions of shekels. *The Seventh Eye*. https://www.the7eye.org.il/477999 [in Hebrew]

Tripodi, F. B., Garcia, L. C., & Marwick, A. E. (2023). "Do your own research": Affordance activation and disinformation spread. *Information, Communication & Society*, *27*(6), 1212–1228. https://doi.org/10.1080/1369118X.2023.2245869

Tucker, J. A., Guess, A., Barbera, P., Vaccari, C., Siegel, A., Sanovich, S., Stukal, D., & Nyhan, B. (2018). *Social media, political polarization, and political disinformation: A review of the scientific literature* (SSRN Scholarly Paper No. 3144139). Social Science Research Network. https://doi.org/10.2139/ssrn.3144139

Usher, N. (2021). *News for the rich, white, and blue: How place and power distort American journalism*. Columbia University Press.

Van Dalen, A. (2021). Rethinking journalist–politician relations in the age of populism: How outsider politicians delegitimize mainstream journalists. *Journalism, 22*(11), 2711–2728. https://doi.org/10.1177/1464884919887822

van Kempen, H. (2007). Media-party parallelism and its effects: A cross-national comparative study. *Political Communication, 24*(3), 303–320. https://doi.org/10.1080/10584600701471674

Vasist, P. N., Chatterjee, D., & Krishnan, S. (2023). The polarizing impact of political disinformation and hate speech: A cross-country configural narrative. *Information Systems Frontiers, 26*, 663–688. https://doi.org/10.1007/s10796-023-10390-w

Verthaim, D. (2024, December 17). Ratings briefing: Keshet 12 and Channel 14 climb, Reshet 13 keeps sinking. *Walla*. http://b.walla.co.il/item/3712422 [in Hebrew]

Waisbord, S. (2013). *Reinventing professionalism: Journalism and news in global perspective*. Polity.

Weeks, B. E., Menchen-Trevino, E., Calabrese, C., Casas, A., & Wojcieszak, M. (2021). Partisan media, untrustworthy news sites, and political misperceptions. *New Media & Society, 24*(12), 2765–2783. https://doi.org/10.1177/14614448211033300

Wodak, R. (2015). *The politics of fear*. Sage.

Wu, Y., & Shen, F. (2022). Exploring the impacts of media use and media trust on health behaviors during the COVID-19 pandemic in China. *Journal of Health Psychology, 27*(6), 1445–1461. https://doi.org/10.1177/1359105321995964

Wyatt, W. N. (2007). *Critical conversations: A theory of press criticism*. Hampton Press.

Yamamoto, M., Jo, H., & Ran, W. (2022). Anti-media expression by citizens: Conservative summary sites, hostile media perceptions, and media trust in Japan. *Information, Communication & Society, 25*(13), 1952–1968. https://doi.org/10.1080/1369118X.2021.1907436

Zelizer, B. (2013). On the shelf life of democracy in journalism scholarship. *Journalism, 14*(4), 459–473. https://doi.org/10.1177/1464884912464179

Zelizer, B., Boczkowski, P. J., & Anderson, C. W. (2022). *The journalism manifesto*. Polity.

נספח 1: רשימת תאריכים, 2024

6 בפברואר

28 בפברואר

11 במרץ

20 במרץ

9 באפריל

8 במאי

3 ביוני

18 ביולי

31 ביולי

14 באוגוסט

27 באוגוסט

5 בדצמבר

* כיוון שערוץ 14 אינו משדר בסופי שבוע, המדגם מתייחס לימי חול בלבד.